

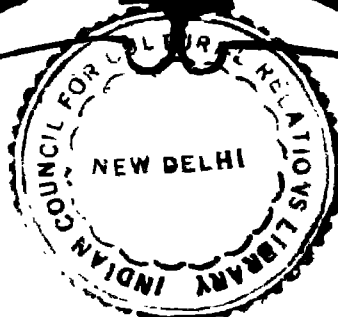
بنام ظل سبحانی خداوندگار و سلطنتی

ظلال

طبع زاو محمد طلعت یزدی

ایرانی

مطبوعہ اعظم اسٹیم پریس چارمینار حیدرآباد  
دکن:







# دیباچہ

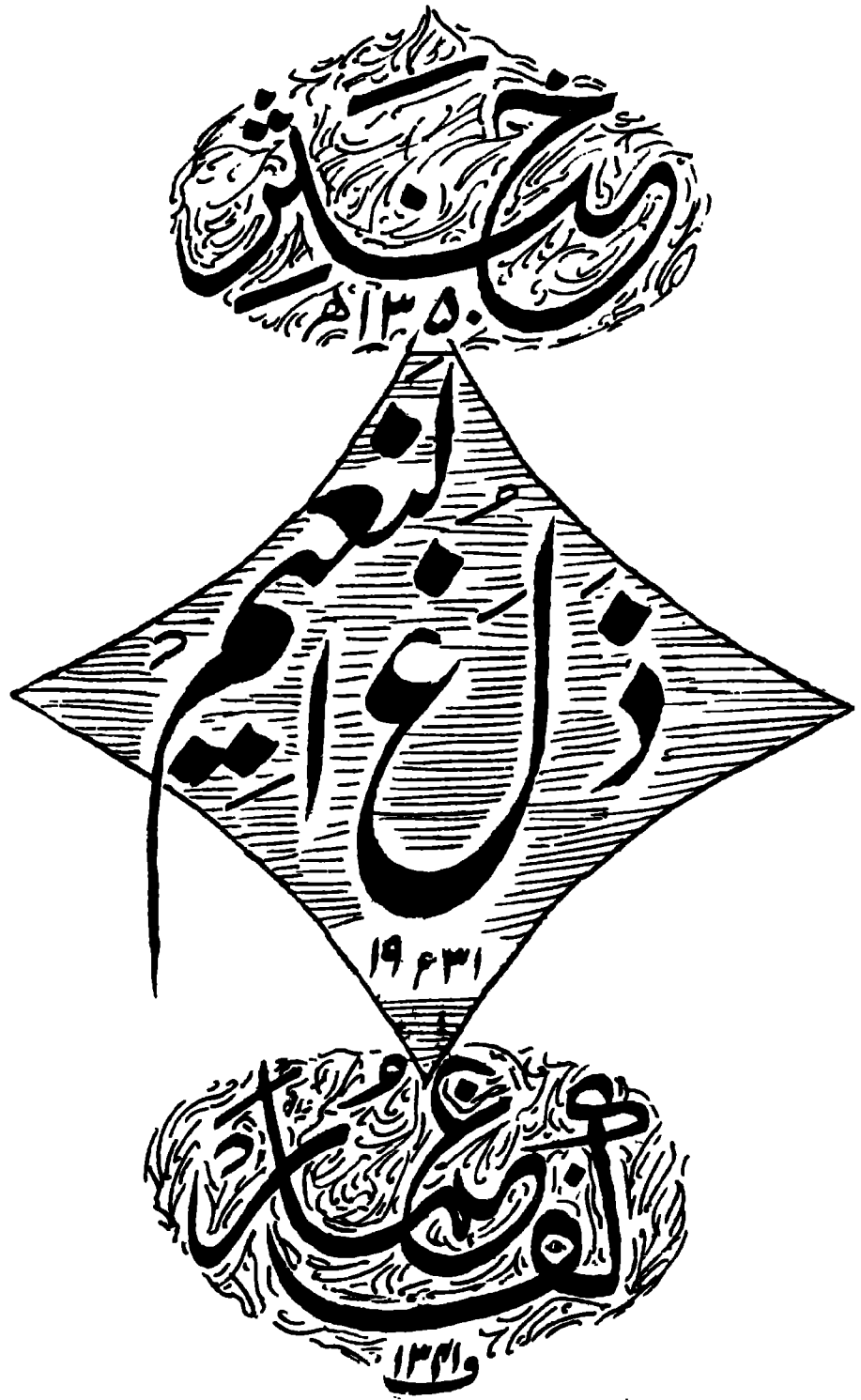
خداوند این رھے را رھے بکشاد بروئے نیازش درے باز نمانا  
باز خان فرمانت و پیرومی و خشور و خشورانت به اطاعت  
اولی الامرے کراید کہ تو را شاید و گرنه بے عنایتت از این مشیت  
خاک چه آید مگر آنکه ہوائے آتش عشقت را ابروئے زاید بائے  
پیوستہ درود باری بر روح پر فتوح آنکہ ظہور نورش در ظاہر آخر  
و در باطن اول بود۔ سیمابر آل امجاد او باد الی یوم التناذ

قطعہ

تأمہر نبوت بسر شانہ او زد      لولاک سبیل شد و در نامہ فرزند  
آندم کہ قدم در حرم کعبہ دل زد      بر شانہ او دست خدا پائے نکوزد اے







مطبوعہ اعظم اسٹیم پریس چارمینار حیدرآباد دکن





سنگ محک و تجربہ بگرفت بدش      برکاسہ پر و سوسنہ بیہدہ گوزد  
 طلعت ز سرخیا کهن جا بہ مهرش      خطی بسر صفحہ و بزخرقہ رفوزد  
 اما بعد بندہ در گاہ مایح نواب میر عثمان علیجان بہا  
 بادشاہ ملک کن خلد اللہ ملکہ محمد خان متخلص بہ طلعت یزدی  
 معروض حضور ذات ملکہ صفات باریابان در بار شاہی میدا  
 کہ عقل ادراک و ضمیر پاک آن سایہ گزینیان ظل الہی شاہد و  
 گواہ است ز حال ذرہ ناچیز ذالمسکنہ بحضور بیضائی ذوالسلطنہ کہ نمود  
 بہ اوست چہ کند جز آنکہ جز دست بہ دعا بر وارد و عنان زبان  
 بہ بیان شنائے سلطان زمان و بادشاہ جہان سپار و ہزاران  
 ہزار شکر و حمد فراوان و سپاس بیکران خدائے ذوالمنن است کہ  
 در دکن چون من بندہ را کہ لا یعرف الہر و البر ولا یعلم البر  
 والبر است چنین توفیق رفیق طریق شاہ سناسی فرمود تا در حدیقہ  
 ہمیشہ بہار ادب و روزگار از دایرہ بار مدح و ثنا شاخہ تازہ سرزد باغبان  
 گلستان عنوانش برائے نام چنین حلقہ بر در زد کہ بہ چند نام اورا نامی و  
 بہ اسامی تاریخی و لقبی و لقب بہ القاب فارسی و میلادی و ہجری

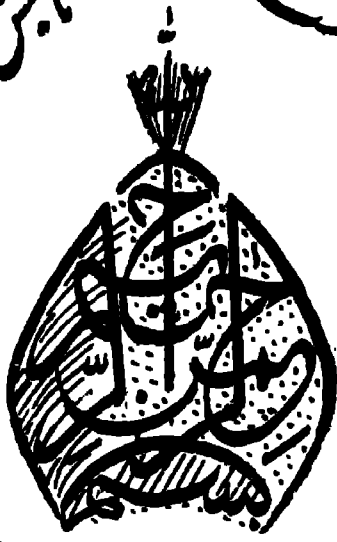
# دیبچه

خداوند این ره را راه بکشا و بروی نیازش می باز نماید  
باذعان فرمانت و پیروی و خشور و خشورانت به اطاعت  
اولی الامر می گزاید که تو را شاید و گرنه بی عنایت از این مشت  
خاک چه آید مگر آنکه هوای آتش عشقت را بروی زاید بک  
پیوسته درود باری بر روح پر فتوح آنکه ظهور نورش در ظاهر آخر  
و در باطن اول بود - سیما بر آل امجاد او باد **اللیوم التناذ**

قطعه

تا مھر نبوت بسیر شانه او زد      لولاک مسجل شد و در نامه فرود  
اندم که قدم در حرم کعبه زد      بر شانه او دست خدا پی نکرود

تاجش تا نغمه لم بر زین سیم اشتر است  
 ز کجاست روی و آفتاب جاه است



شاهی که ز تیر ازیدی آگاه است  
 ز یک ز نظر اسماں در ماه است

مقاش قلب و نامش بر زبان است  
 عیان است این چه حاجت بیان است  
 امین خلوتی باشد همان است  
 حکیمی کو طیب انس و جان است  
 چونام او همیشه حرز جان است  
 که باد است بک حاش گران است  
 بسان طارے در آشیان است  
 دلم جو یائے عشق جاودان است

بنام آنکه پنهان و عیان است  
 خدائی هست و دائم هستی او  
 محمد را چه گویم گر خدا را  
 دهد درد و رونم را شقائے  
 محمد را شفیع آرم که نامش  
 به بوسم دست ساقی و لب جام  
 دلم دائم میان زلف جانان  
 شدم افسرده زین عشق دور و نئے

سازم لذا  
یک نامش را شغین و نام دیگرش را خنجر و فرغ این  
و کف عمار ملقب نمودم بر همین خاص و طری بطرز اخلاص فقط  
۱۳۵۱ ف

شد شغین از حب شاهى نام این فرخنده فتر  
معنی او غصن رطب باد شاخى تازه وتر  
۱۳۵۱ م ۳۱ ع ۱۹

ہر آنکس را کہ باشد دین و دانش    چہ شاہ آید بہ تیمار غسریان  
 بگیرد دست ما طلعت سر انجام  
 همان یار و مددگار غسریان

بجزو پر نور پادشا صفا صفا بجای اب عثمان بنی خاندان خدا

<p>           بندہ روئے بہت میسر ہر اختر است            عقل و آصف قاصد دست اقصا است            یکت پائے ختم می خوش یک فرزند است            شاہ را بر تخت بخت و تاج عزت است            آرزو مندی کہ هست اورا بچہ و مر است            کوکت بختم بہ اوج برج عزت بہر است            حرز جان و در زبان چو سوز حمد از بہر است            در دکن باید وطن ہر جا کہ با چاکر است            حید آباد دکن دیدم ز گلشن خوشتر است         </p>	<p>           چرخ اختر تا کہ جولا نگاہ مہر نور است            در بیان شوکت و شان شکوہ جاہ تو            اے نظام ملک ملت اے کہ از بدیر تو            آسمان را بر زمین ہند رشک آید کہ دید            من بخت تھا آرزو دارم بجاک پائے او            دوستان اینک توفیق خداوند احد            مدح شاہ و صف ما و نعت ظل اللہیم            نخل بند گلشن مدح آنکہ باشد ہمچو من            تا کہ از یزد آدم نزد نظام ملک دین         </p>
--	---

شانے آصفِ ہفتم شب و روز      مراورد زبانِ دُر فشان است  
زوصفِ خسرو ملک دکن من      ہرآنچہ باتوگویم بیش از ان است

بہ بندے طلعتِ یزدی بہ ایزد  
دل خود را کہ یارے مہربان است

## در تائثرِ غربت

کہ می آید بیدارِ غریبان      کہ می سازد خدا کارِ غریبان  
بزن جامی بہ آزادی مخور غم      اگر ساقی بود یارِ غریبان  
خدر کن اے دلِ غافل حذر کن      ز سوز سینہ زارِ غریبان  
تو گر زندی دچالاک و سبک خیز      بر دی بار کن بارِ غریبان  
در این دوران متاعِ محنت و غم      بود رنج بہ بازارِ غریبان  
چمن شد مال مال از لالہ و گل      ندید این دل بجز خارِ غریبان  
چو بینی اے گلِ سُرخ آن گلِ زرد      بہ یاد آور ز رخسارِ غریبان  
میانِ فتنہ و آشوب دوران      خدا باشد نگہ دارِ غریبان  
ز خوابِ راحت ار سہر بر گزفتی      و مادام باش بیدارِ غریبان

ساتی مجلس عشق شاه جامی دادو گفت  
 چون بخوردم شاهد مقصودم آمد و نظر  
 مہر او در دل مرا چو جب سلطان ازل  
 چون کند آہنگ جنگ آن شاہ اہد فریب  
 عرض حاجت کردم و کرد این اشارت سپر  
 گفت رفت من گرفتہ پیش راہ خویش را  
 بادشاہ واکرم آگاہ گشت از حال من  
 در پناہ بادشاہم بادعا گوین قرین  
 عقوبات از خدائے مہربان دارم امید  
 چون عروس ملک اگتسردہ شد مہدلمان  
 گل بود حسرت کش دیدار یار من کہ با  
 ہرگز اور از مرا با کس سازد آشکار  
 خیر داین از خدا میخواہم و عمر دراز  
 با رعیت پروری گر بادشاہی نکند  
 شد زمین از آب زمین سحابش لالہ را  
 گیر نوش از من کہ بہتر از شراب خلعت  
 یعنی آن باری کہ محبوب خدائے اکبر است  
 ثابت لازم مرا تا صبح روز محشر است  
 ایسے خون نیراوشمشیر و مژگان خیمت  
 کہ نظام آید تو را حاصل چہ دل مضمت  
 آدم احمد شرکانجہ خواہم در بر است  
 کزہ رحمت بفرم خاک اہل اسراست  
 لطف خاصش دم بدم شان کمال حقراست  
 چون بیع من بچشتر مصطفی و جدر است  
 فارغ از مشکلی غیر وزیب زیور است  
 چون بوضع مشتری اندر کش مشتری زراست  
 عالم السری کہ در ہر حال با من حاضر است  
 بہر شاہی کو با آزدہ جانان با صراست  
 کرد کار اورا مدد کار است اہل اسراست  
 مرغزار از بانگ مرغزار پر شور و شراست

حیدرآباد است آباد از کہ از شاه کن  
بحر و زخار سخاوت ابر و دربار کرم  
جہہ سانی آتاش راسخ و ہمدم است  
حکم او چون وحی منزل امر او چون حکم  
بر محام ملت بیضا چنان آمدید  
خاک راہ بندہ در گاہ شاہین پناہ  
وصل یار و ساغر شرار در فصل بہار  
بر طرف انصاف او این جور او ہست  
آنکہ غمخواری ندارد با کہ گوید حال دل  
مرعی و سلوک داری در طریق زندگی  
پر تو خورشید و نور ماہ را برو چہ شاہ  
باز دیدم تا برے خویش راہ چارہ را  
تا بشہر حیدرآباد آدم آباد شد  
کہ کند یاد وطن در حیدرآباد کن  
من کجا آرم زبانی را کہ گوید وصف شاہ

خلق او خوش چونکہ معموری او تیرا است  
منبع فیض و سخاوت نوری را منظر ہست  
جان فدایا و دانش را شادت نوگرا است  
زان کند ہر کس با مانند شیطان کافر است  
کاین زبان گرگ برہ باز و کبوتر ہمسر است  
بختیار و مخزبہ روز و نیکو اختر است  
چون میسر شد خودین جور و قصو کو ترا است  
بر قرار از اقتدارش نظم ملک و لشکر است  
جز خدایا با خداوندی کہ او دین پورا است  
صبح اقبال تو روشن آفتاب و رات  
بین بہ گردول چون سخن ز امر حی داور است  
آدم زری بادشاہ کو رعیت پرور است  
حال دل از لطف شاہ در روز روز افزون است  
ہر کہ را قریب باد شہر یاری در خور است  
یاسا او کہ بیرون از کتاب و قمر است



تا ولیعهدی مقرر شد بہ اعظم جاہ خوش  
 نام علیحضرت شاہ است اعظم جارا  
 حکم شاہی صادر آمد کہ در قریح عفا  
 شادی شد زادہ اعظم جاہ را کردی  
 بہ اعظم جاہ دیگر عقد انیلو فرنگر  
 زندہ باد حضرت شاہ و ہمہ شہزادگان  
 در دکن گرد ز شاہ عثمان علیخان نجات  
 در سہ لفظ آمد ہمہ تاریخ این فرخندہ  
 یک حیا دوم بود حفظ و سوم افکار  
 تا کہ دم در مدح شاہ لے طلعت یزدی  
 گرم کردی بزم ما و مجلس و بازار ما

## در غزل

اے بت مہربان من جان و لہ فدائے تو  
 تازہ گلے و بلبان پر زوہ در ہوا تو  
 چون توتے ندیدہ ام شوخ و قشنگ و نابین  
 در ہمہ ہند و چین جنین من بچ خدائے تو  
 روئے کشادہ گر گذر در چمن اے صنم کنتی  
 غنچہ شو و غلام تو بلبیل و گل گدائے تو

در سز نفش چو مرغ زار دل پر میزند  
 میل پرواز است بیش آنرا که بجان پراست  
 روزی شد با دیار نصرت فتح و ظفر  
 ملک از نو آباد کن در هر دیار و کشور است  
 تا ابد با دولت سرمد بدوران زنده با  
 یا آلهی این چنین شاهمی که نخلش با بر است  
 طلعت یزوی به یزدان ار کند روی نیا  
 از تمام کار او این کار گردن خوشتر است

## تهنیت شایسته شاهان بر علالت پاره که خلد الله در هفتاد و شش روز از کنگرگان بخبر بادشاهان ملکه

تا نظام حیدر آباد دکن شایرما  
 بر کشود اندم گره پروردگار از کار ما  
 پدوه بالا از وز رخ چون شاهد مقصوما  
 از جالش شد مستشع روزگار تار ما  
 بر فراز تخت شاهمی همچو ماهی بر سپهر  
 شاه داد از بارگاه نگاه اذن بار ما  
 رنگ بوئے تازه پیدار به گلزار امید  
 شد معطر باغ و راغ و محفل از کار ما  
 دین دولت شان شوکت عدل و انصاف سخا  
 داده هفت عروس ملک دادار ما  
 نور مهربان شاهمی شاد ما را دره سان  
 میکشاند سوئے خود باد و قمر اشعار ما  
 لمحہ شد بلند و محطه لخطه شد فرود  
 کوب اقبال ما و اختر اوبار ما  
 جشن شاهمی شد برائے شادی شهرادگان  
 چیت جز تبرک شاه آدوست دیگر کار ما

گلزار محبت را آید ز وفا بوسے      ہر کشتہ امید می آخر ثمرے دارد  
 گامی بدل آگاہی از خواب و خیال آید      کہ فال و صالحش را بمنیم اثرے دارد  
 دل گفت کہ وز زلفش با شام بلایم می      گھنٹم بجا شن میں کابن شب سحرے دارد  
 خندان بہ برم پیکی ناگاہ رسید از دے      زان دلبہر فرزانہ گویا خبرے دارد  
 طلعت چہ شدی حق جو از شہت را جو

کز ہر طرف ہر سو بکشاوہ درے دارد

## تقطیع خرم بقا غزل ہر

یکدم قدم آہستہ زن تا من بہ بوسم پئے تو      ہم سیریم جلوہ سرو قد و بالائے تو  
 اندم کہ رخ و امیکنی ہنگامہ بر پائی کنی      خود را تماشا میکنی اے دل و جان طائبے تو  
 ہرگز ندار چشم تا ناب تماشاے تو را      نیرے دیدار تو را می خواہم از ایکنے تو  
 من بندہ در گاہ تو پیوستہ دو لخواہ تو      چون گم شدم در ماہ تو این سان شدم پیدا تو  
 ساقی بیگانی چنان مست و خرابم کردہ      کہ عالم ہستی شدم در نشہ صہبائے تو  
 نازل ز عرش حق با چون آہ حیرت شدی      جو یا بصد رحمت شدی را و ما جوئے تو  
 ہر ساعتی کز در بہ برانی بطرز تازہ تر      گوئم بیایا رو گرا بوصف استغنائے تو

طعنه خلاق و سز نش پند و ملا سگان  
 ملک دل من از وفا تا کہ مسخر تو شد  
 این حسنخج و درد و غم یکیشم از برائے تو  
 تا کہ شدی تو یار من رفتم غم از کنار  
 بر سر هر گذر ز غم بنده صفت نوائے تو  
 خواہش سالکان بود پنجه زر فشان تو  
 کس نشناسدم و گری تا شدم آشنائے تو  
 نیست کسے بجان تو غیر تو در سرائے تو  
 در دول و بلائے جاں بشود از دولائے تو  
 گرگزک لببت کنم شکر حق و دعائے تو  
 تا کہ بکوه طور دل نور تو جلوہ گر شود  
 همچو کلیم میرنم در ارنی صدائے تو

طلعت با وفائے تو از تو جدا نمی شود

رو بکہ آورد بگو عاشق مبتلائے تو

## هر کشته امیدی ختمی و رو

بر آتش عشق مشب پروانه پری و او  
 بیچاره نمی ماند در کشور آزادی  
 عاشق هم از ان آتش پروانه پری و او  
 امروزه ہر استادی کا ندک ہنری و او  
 کہ سوئے تو بگریم کہ افتیم و کہ خیرم  
 در کوچه جان بازان میرتم می دیدم  
 کہ اشک روان ریزم کاین دل شہری و او  
 کا نجابند اکائے ہر کس گذری وار و او

اے دل آواز طربناک و خوش از سینہ برآ  
 جامہ عنچہ زیبا و سحری گشته قبا  
 باغبان خرم و خندان ہزاران بہ نوا  
 چون بقصائی و تاریخ و زلف تو شوم  
 گفتم از شادوی و دامادی شدہ او کھنا  
 مسکن خاک در شاہ جوان سجت بود  
 رشہ عشق تو اے شاہ ملک جاہ زود  
 طائر عشق تو صیادم این کنج قفس  
 یوسفی بود میان حج کنعان و گذشت  
 مطرب بار و بہ نوا اور و بنال از سر سوز  
 من شہمن نیستم اے دوست بہ شد اصد  
 شاہ راتا کہ ثنا خوان دعا گو شدہ ام  
 گفتہ نرم قلبیم اثرش بیش تر است  
 من وطن خواہم و نیز ارم از اغیار کہ خود  
 خلف و وعدہ دروغ و بوعید است کرم  
 کہ مراد من دل حاصل از این نجم بہت  
 بھم انجا گل و بلبل بہ یکے پیرن است  
 وقت کعبیش و طرب و شادای ہمزاد من است  
 فطرم بر اثر این ہمہ پیچ و شکن است  
 غرق شیرینی و شہد این لب کا دم بہن است  
 ہر کجا سایہ شدہ بر سرم افتد وطن است  
 سخت برگردم افتادہ ان رسن است  
 گر تغافل کنی از بندہ چوبیت ان است  
 یوسف این است کہ چاہش بہ میان فن است  
 بولا تو کہ دل عاشق صوت حسن است  
 اے صنم دوستی ام با تو بسان شن است  
 ہی فتوح است کہ باروح بہ ملک ان است  
 نرم در لفظ عجم معنی و قلب مرن است  
 نیست در فکر وطن ہر کہ فریغش است  
 ہم متاعیت کیے بوجہ بہا دشمن است

ہر ساعتے کز در بہ برائی بطرز تازہ تر  
 گویم بیابار و گریبا و صفت استغناکے تو  
 بکشایے شیرین سخن اندر میان سخن  
 تا گوش گرد و همچو من جاہنباے اضعائے تو  
 اے زبده کون مکان ادوار اطوار  
 اندازم زان آستان در عرصہ بلوائے تو  
 در گوش ہوش من فرو نماید یک گفتار  
 با صبح چہ پیخواہد بگو از زنبے پروائے تو

چون مطربے طلعت سبیلما محبت ساکن  
 تا خاطرے خرم شود ز آواز روح افزائے تو

مساکد و شامی شامی ہزار ہا نو  
 در زریں کئی دی ہزار ہا نو  
 بہ فلک لالہ کہ برگرد قمر حلقہ زن است  
 عہد گاہ مہر از نظر لطف الہ  
 این خبر موجب گونہ نشاط است  
 بستہ شد عہد گل و طبل گلزار دکن  
 بسکہ بشکفتہ گل تازہ بعشق رخ شاہ  
 ساقیا گل مگر از جام تو میخوردہ کہ با  
 گفتم اے دوست ظلم را مشکل گفت مرا  
 عہد بانوے ولیعہد نظام دکن است  
 حیدر آباد دکن در بر شاہ زمین است  
 بلکہ بنیان کن پنج غم و پنج محبت  
 دکن اکنون چو ہمین عرق گل یا ہمین است  
 حیدر آباد سر اسر چمن اندر چمن است  
 سرخ چون چہرہ تو دردی عشق میں است  
 دل چو شبکتہ شود منزل دباوائے میں است

منم آن عاشق ناویدہ کہ نام تو بود  
 حق کی خانہ کی شاہ کی بندہ ہزار  
 گل پیل بکند ناز و دھد بوی وفا  
 یار دین یاور ایمانی و سلطان دکن  
 اے صبا صبح و مسافر خوش باز رسا  
 یار میں کن بدوے وقت ثنا خوانی شاہ  
 قامت دل بہ نگر کز اثر بار بلا  
 خم چو وال است نہ زلف پیشان تو جیم  
 ہفتسم اگر جانب طلعت نگر  
 خاک راز اثران نظر آرزو سیم

## ارشاد

جنگ ستانہ کند عاشق شیدائے شما  
 اے صبار و بدر بارگہ شاہ دکن  
 بار قیبی کہ نشد خاک کف پا شما  
 گو اسیر شدہ در بند تمنائے شما  
 پاسبانان بسیر حضرت والائے شما  
 غرق دریائے ولا گشتہ بولائے شما  
 آستان بوسنی آن جان جہانم ہوسا  
 ساکنان دکن از آصف ہفتسم دل من

شد این عقد مبارک حج به امان و عروس  
 زان نوع این همه خوش عرصه هر کهن است  
 نفخه مشک و علبیر است که از باد صبا  
 میرسد یازد کن یاز خطا و خن است  
 چکنم وصف چنین فصل بہاے کہ دا  
 چچو فردوس بر این گلشن بوشت دن است  
 ذکر عقد در شہوار بہا عظمت شہ زاد  
 خود نیارم کہ زبان قابض دل ممتحن است  
 طلعتا حضرت شہ دکن است عین شہنا

بیل نطق تو ہم طوطی شکر شکن است

## عرض حال

کیمہ کاٹہ کاشانہ ام اے کفو کریم  
 بعض این سرگوش و دل غمیدہ تورا  
 ہدم از بے درمی گفت خدا حافظ و رفت  
 حیرتے دارم ازین خلقت بہودہ خویش  
 کاش بودے پدر پیر فلک ماور و ہر  
 ہیج دانی کہ ز شہر و وطن آوارہ یکے  
 گفتیم آن دم کہ بدیدم بہدب عکس تورا  
 خالی از سیم و منے ناشد و یار قدیم  
 پر ز شور است و ز نور است و سیم  
 یار اغبار شد و لب سخن بست ندیم  
 مات گشتہ تقدیر و تقاضاے حکیم  
 عاقر از ہچو منی زادہ و آزاد و عظیم  
 بندہ روے تو در کوئے تو گردیدہ مقیم  
 بے عدلیے تو گردیدہ مثال تو عدیم



بر شاه دکن ماہی نو آمد  
 کنون بر سر و باغ بادشاہی  
 بریزے ساقی آب آستین را  
 گران قیمت دُرے از بحر دیش  
 روان روشن شد و دلها منور  
 ہین شہزادہ چون در حید آباد  
 بہار باغبان باشد مبارک  
 بشہر حیدر آباد دکن باز  
 دران ایوان کہ باشد جشن شاہی  
 بصد تمکین و صدا زغان خوش آمد  
 دوبارہ قمری خوش خوان خوش آمد  
 کہ خضر چشمہ حیوان خوش آمد  
 بہ تاج بادشاہ ارزان خوش آمد  
 چونوز نیر رخشان خوش آمد  
 رسید اندر بر سلطان خوش آمد  
 کہ گل با مرغ خوش امکان خوش آمد  
 مقام نو نو مرجان خوش آمد  
 بعون ایزد سبحان خوش آمد

ثنا خوان طلعت اندر بزم آن شاہ  
 بھذا ز خطہ ایران خوش آمد

## در رکیب شادی شہزادگان دکن

الالے مطرب شاہی بہ محضر  
 زمان رادہ صلائے شادمانی  
 برار از چنگ و ساز آواز دلیر  
 زمین را ہم پہ عشرت نریب زیور

اے خوش آن شہر و دیارے کہ ازان شاہ ہوا  
 ماہن امن شو و چون دل دانائے شما  
 اے شہ ملک کن جان دل من ز خدا  
 بد عامی طلبد عزت و ابھائے شما  
 مفتیان طلعت اگر شاہ پر تدرہ کن  
 پیر و شرع مبین است بفتوائے شما

## قطعہ استقبالیہ شاہزادہ لنگہد بہا

ز لندن خسرو خوبان خوش آمد	چشم عالمی چون جان خوش آمد
بمجد اللہ شب ہجران بسر شد	سحر بلبل بہ باغستان خوش آمد
قیامت شد کہ ماہ ماہ مشرق	زمغرب چون خورتابان خوش آمد
مھے اندر دکن چون سر و آزاد	بسوے گلشن و بتان خوش آمد
بیا بلبل کہ در گلشن دگر گل	خوش آمد بان خوش آمد خوش آمد
زمصر لندن آمد در دکن شاد	بان یوسف کنعان خوش آمد
بہ استقبال اعظم جاہ والا	جوان و پیر باد جدان خوش آمد
بہ اعلیٰ حضرت عثمان علیخان	یگانہ گوہر از عمان خوش آمد
چون نور دیدہ شاپور از رہ دور	بعین ملک چون انسان خوش آمد

یکے وارد ز رے عالم آرا  
یکے بر بید قش نصر من الله  
یکے احمد شد کز تکوئی  
ازین شادی سرور و شادمانی  
هزار از عارض گل پرده بردا  
دلاهنگانه سر خنده فرجام  
چنان کز حق مراد گشته حاصل  
بمجلس باده از ساقی طلب کن  
ایا غم رو که آمد لفظ باده  
ایا هم نیز در صدر است تاریخ  
بود مسعود و سیمون و مبارک  
به دوم از رجب آمد مطابق  
خدا یا باد باقی در شهوا  
معظم جاه باوانی ز باقی  
وگره ازین دو واجب مراپیت

سر سالاری اندر هفت کشور  
منقش گشته بے پر کار و مسطر  
تظیرش جز برادر نیست دیگر  
بخاطر بار رسید از بام و از در  
همای بخت و دولت باز کن پر  
به پاکن تا بگیرم عشرت از سر  
مراد بنده مضطر بر آور  
نه از خم و سببوز جام و ساغر  
ازو تاریخ شادی در نوامبر  
چنان کز قلب او آید چنین بر  
که در لفظ بود هم گشته مضمهر  
چوز آمد رود آید دو از در  
به اعظم جاه خود هم از و همسر  
به نیلوفر که هست او لولو تر  
و عائی شاه بابان دو سرور

وز ان گوش سروش عرش کن کر  
 بز ان لے مطرب قانون جنت  
 بوجد آمد ز شادی بحر موسم بر  
 مبارکباد میگویم مکر  
 بہار خوشدلی باشد منظر  
 فراوان دادہ یزدان گنج و گوہر  
 بہ ایشان اہتمام و فوج و لشکر  
 درخشان ہر یک از دیگر نکوتر  
 مفاتیح رموز بے حد و مر  
 دو مہرے خوشتر از خورشید خاؤ  
 شد آباد این دورا درج از دو گوہر  
 یکے را عقد بانیلو فر از نر  
 یکے اظہر یکے باشد مطہتر  
 یکے در روے گیتی سایہ گستر  
 یکے باشد جہانگیر و دل آور

بز ان کوں مبارکباد شاہی  
 بر ہم تہنیت ساز تہیت  
 ز اعظم جاہ دوران آن ولیہد  
 بہ یکجا شادی شہر ادگان را  
 دگر رہ از معظّم جاہ والا  
 نظام حیدر آباد کن را  
 بہ ایشان انتظام ملک و ملت  
 دو گوہر آمد اندر تاج شاہی  
 مقالید کنوز دین و دولت  
 دو ماہی طلح از یک برج شاہی  
 بہ اقبال نظام حیدر آباد  
 یکے را باد شہوار شادی  
 یکے اعظم یکے باشد معظّم  
 یکے در سایہ عدش جہانی  
 یکے آفاق گیر است و توانا

# قطعات تاریخی، نظم سلسلہ گرام

ساقیا آب از نظام ساگر آرز  
تا بیابد التھاب دل قرار

جذبہ شوق از رہ آگاہی ام      کردہ مشغول ثنا کے شاہی ام  
باہول کے نھر سلطان کن      در ہوا مرغ و بدریا ماہی ام  
دوش خوش آب گوارائی خوب      آمد از سر چشمہ اللہی ام  
گفتم آبیے راح روحی چستی      گز تو ایندم ز آب فرم شاہی ام  
نہر آب اندر جواب آمد کہ من      بحر غم میر آصفی ماہی ام

طلعت اندر ویدن ویدار شاہ

ہمچو ار باب بصیرت شاہی ام

خیز و بیاور بتا خامدہ فتجد

آجے وان مرا ز نھر ساگر بیدار

صیدم آمد برون زر گر فیروزہ کا      انچہ در اندر طبق بود و آشکار

دعائے شاہ اجب دان کہ واجب  
 زمین بزرگوشتین می بالدا امروز  
 مبارک جشن شاد می ہر دور ابا  
 ولاد ماحی شاہ از تو ناید  
 دے چون شاہ وارو با گدایان  
 چو تاریخ آمد آمد مثبت و فقر  
 ز شاہ دان دوسرو ماہ پیکر  
 بحق ایزد دادار و داور  
 بہ عجز از کف و سلم بگذار و بگذر  
 نظر پس خویش را زان کجلم بشمر

بسان طلعت اندر بزم شکر  
 دہان دست و امان را پر از زر

الہی ہر دورا با بخت بیدار  
 چہ خوش عہدی کشہ گوید بشاپور  
 بدین و دولت اور یار و پیار  
 در شہوار عہد آور بہ فسر

بط شط شاهم وقاعد و ساجد دراو

غوطه حوزیم چوماه - راکع ذوالنون و ا

۳۱ ۶ ۱۳ ۲۱ ف ۱۳

نظام ساگر شاہی دگر باز

بموج آمد ترا گویم خبر دآر

دگر در بحر عشق پر تلاطم  
چہ عشق است اینکہ داد از روز او  
بر آید آتش عشق از دل رنگ  
براق آسا شود این مرکب از عشق  
گرفتم از وطن جاوردکن من  
شبی مدهوش و مست افتاده خواب  
بناگہ منھی عشقتم ندانی  
کہ شاہ عثمان جلیخان جلیخان  
اگر آب مراد از شاہ خواہی  
بہ بین کن شاہ اصغیاہ ہفتم

جہاز تا خاک عمتل شد گم  
فریب آدم خاکی بگندم  
بر او خنک خرد مندار ز ندسم  
کشدروئے کفت از فاش تا سردم  
بہ مھر روئے شاہ و سیرا نجم  
زورد و در دجام و شیشہ و خم  
سحر در داد و گفتار لائتم قم  
بچشم اندر مسلمانان است مردم  
بزن جلعت ز جائے خوشین حم  
نظام ساگر طیب است قلزم

صفحه پر نقطه دستر مینا تا  
من ابو خود است ورد ششم و هشتم  
ذو ذنب و عقرب خوشه پروین زهر  
بر قمر اندر فلک بکلف رب قم  
توپ زنا توپ زن گز پر مرغ سحر  
بر دخیل شرم شوخ شکر لب زهر  
سوزن زردی که ز در ورق لاجورد  
وقت دعا میزند و لبرم آیین کنان  
که بدعا همدم و گه بخوا محرم است  
نار و دوستان او تیز کند آتش  
راح لب نوش او باغ گل آغوش او  
تا که بدل مطمئن گردد امین ز غم  
شاه دکن یک نظر جانب طلعت کن  
چار بهشت زمین ز چار جوی بهشت  
شکوه بخت بد و طالع برگشته را

یکسره شد اطلسی بن قلم زرنگا  
پیشتر از عرض او فرض خدا را بکا  
جمله چو بیدق شده تا که شد آتش سوا  
بر در شطرنج شب مهره پیر قما  
میشنوم وقت و ناله زار از هزار  
تا ز دم گرگ شد خود فلک ریشه دا  
بر د هزار این هزار غنچه ابابیت چا  
هو که نماید نجیر عاقبت کار و بار  
بهر ازین یار غار نیست این روزگا  
دیده کس در جهان نار چنار از انار  
زلف و بنا گوش او عنبر و مشک تما  
بر در پیر مغان از چه نگیرم قرا  
کز تو کند با همه تا به ابد افتخار  
تشنه ساگر نظام کشته او گشته زار  
در دکن آورده ام بر در لیس شهریا



# بحر و بکر بہ تاریخ نظام ساگر است

چہ شد نھر نظام ساگر آباد      بہ امر سیر آصف جاہ باواد  
 الریایا ایھا الساقی انیلنی      بدہ کاس الجود فانظر وجہ من جأ  
 من النھر النظام السجرا شرب      شرابا سائعا بردا لو زاد  
 بھند این جوے شیر از بھر شیرین      تو گوئی در نظام آورده فرما د  
 ہزار سی صد و پنجاہ چون شد      شد این وافر نظام ساگر آباد

گشتہ جاری ز فیض لطف اللہ  
 نھری اندر نظام ساگر شاہ

بادشاہا برات می خواہم      ہر دو عالم برات می خواہم  
 ہر دم اندر نظام ساگر دل      فجر نھرے فرات می خواہم  
 در طعام از نظام ساگر باز      دھن عین احیات می خواہم  
 فاقہ راتا ز دار من بہ بری      از دیش التفات می خواہم

تاکہ سرخ ررہ تاریخ قدم کرد قلم  
 پیش او گشت روان طلعت برداشت علم

هلا انبند جان رازرونده منور کن

هلا گردن نظام آباد شاهی را مگر کن

چراغ عاشقی بر شد بسیار پاره پیر کن  
ره در رسم محبت ای بلبل تابیا منوری  
تو ایدل دیده را بر گو که آمد صبح بیدار کن  
به عشق آصف بستم گرفتیم درد کن مسکن  
فدایت کردم اسطرخچه وقت غمخوار کن  
بدانش زینب یورده عروس فکر عالی را  
بود میرد کن مهر نیر چرخ دانائی  
چو قرب کنی حال سعاد دیا رو خوش نختی  
به گردای چرخ تا گردم به گرد کعبه رویش  
بده ساقی بشتاقی بیاران با ده باقی

به گرد شعله عشقش به گرد دور و بصدور کن  
بسوز اندر شرار عشق و ترک جان و پیکر کن  
بین عثمان علیجان را چشم جان منور کن  
خداوند از بانم را بدهش تازه تر کن  
بنام آصف بستم دماغ جان معطر کن  
پس آنکه جلوه خوبی به بزم و گاه محضر کن  
به بحر علم مو آهش کپتیاں و رنگر کن  
شنایش بزبان اُمم به میدی مکرر کن  
خدایا بهره ورم از شاه داو گستر کن  
مرا یکباره مد هوش نظام آباد ساگر کن

۱۳ هـ

زینچ غربت کطلعت چه مینالی بیاباری

قیام اندر پناه پادشاه بنده پرور کن

بساغور در نظام آباد ساگر  
ویم او بانھر میر عثمان علی زو

بھر تانچ نظام آباد آمد بجر دیکر  
گر تو میجو اھی بخوان این مہ از پائلے

اے کہ اندر آسمان معرفت ماہ تمامی ہم بہ بیان سعادت همچو سر و خوش خرامی  
خوش بیا و شاہ آصف شاہ خیر اے مہل گویا تکی کو نظام ساگر اوردیکد و جامی  
ساغری پر ساقی اشب گز نہ ساگر آری حلقہ اندر گوش ہوش آرم اپین غلامی  
فاسد از طلعت پیامی بران جان جان وے صبا از مارسان بر آصف ہنم سلامی

فَادْخُلِ الْجَنَّةَ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فِينَا  
كُلَّ حَيٍّ قَلٌّ شَقِيقِي مَنْ الْمَاءِ النَّظَامِ

۱۹ ۶ ۳۲

آنگیر بھر میر پاک با تد بیر بین  
اے صبا بر پائے دل از موج او زنجیر بین

ابر رحمت بر سر بازی بار و فرو تا کند شاداب خرم نو بہار آرزو

نیست جز بود تو شاه دکن را بری  
 که بن چو گدائی کند او راه بری  
 در د فقری که بود عارض در ہر ملک  
 کیست غیر از تو حکیم کہ کن چہ گری  
 قبل العشر والعشر لا یجمعان  
 مغربے بال و پر است آنکہ بود ز مال  
 خون خور و چون نہد دو حہ دو شری  
 کے تو اندر کمان تیر نشانہ نشان  
 آزا بری کجبت باز نیاید و تری  
 سر بگو نم چو در اور ہمہ غیرے بعیر  
 طلعت آسا بقغان بر سر ہرہ گزری

باغ دل زاب نظامیکہ ساگر شدہ باز  
 غرق گل گشت چو بلبل نگرار دیدہ وری  
 ۱۳ ۵ ۵

شد از میدد کن عتبان علیخان  
 نظام آبلہ ساگر رشک رضوان

بدوشم دوش و جد خوشدلی زو  
 کہ دم در یاریت پیری ولی زو  
 تو اند مور زور کا ملے زو  
 تبر پر پنج شاخ عالمے زو  
 بدوشم ہاتھی بانگے جلی زو  
 مرا اندر دکن داو این بشارت  
 بگفتم آری از امداد پیران  
 چنان کاندہ پناہ شاہ طلعت  
 در ویش ۱۲

سخت محفوظ است لپشت بیضه اسلام زاد  
 جان فدای همت والا نیک طوار او  
 طلعت یزدی بکے غم بحر آصفی  
 و آصفی کے عجب محرومی از دربار او

یاد میر عثمان علیخان تا نظام ساگر است  
 میدہر جنات و تجری تحتها الاغفار او

۱۹ ۶ ۳۱

باز ہم تاریخ غم با صفا ساگر است  
 کز گوارائی زہر لابی کہ بینی خوشتر است

دہشت اسے شیر و سبیل و کوثر است	غیر میر عثمان علیخان در نظام ساگر است
گشت از اعجاز ساقی از دواج مہر و ماہ	یا کہ عکس روئے او پیدا میان ساگر است
سناغے در کف وے گر خوشن بابت وے	در قوح آب نظام ساگر ازوے خوشتر است
آن سلیمان زن آن کو بشاہی در و کن	نقش مہرشن رنگین دل از انگشتر است
چونکہ میر عثمان علی خان است یار سیکان	زین سبب و کن طلعت سیم آن در است
شاہ آصف جاہ ہفتم را بہ ہفت تسلیم ہیں	کو بقدر جاہ عالی مہر و ماہش افسر است

مطر بار اہمی بزن کاندہر ممت تمام خسرو می  
 واقفی و ساقی آگاہ نظام و ساگر است

۱۹ ۶ ۳۱

صبح روشن گشت از فرمان خیاط ازل  
 می کشد خورشید بر پیراهن طلسم اتو  
 تا آسیر خود کند جان دل بیل و گداز  
 گل بر آید از لباس غنچه با صد رنگ و بو  
 یاغبان شکر خدا که دولت گلها تو را  
 باز می بینم بعز و اعتبار و آبرو  
 آنکه حبشاه دار و روزگار او خوش است  
 بد بود رخساره خالی ز حال هراو  
 در نظام ساگر آب خسرو ملک دکن  
 هر که نوشد از نشاط آید بوجدها و هو

طلعت شیرین مقالے تشبہ بجز حاصل  
 از نظام ساگر آب جو بہ بے باکی بجو

۱۳ م ۵۰

گوش کن از من بنوش آب نظام آباد را  
 نے فرات و زندہ رود حجلہ بغداد را

آصف ہفتم کہ یزدان جہان شہدایا او  
 عین عدل و بحر فضل و بیخ بذر اصل  
 ملک آباد است ملت شاد از قیام او  
 کردہ ز آصفجاہ داد اور عیان دار او  
 نور اسلامت روشن دید از دیدار او  
 تا سجا بلسا و جا بقا و ظائف خوار او  
 باہ ہفتسم کہ ہمہ محکمہ آمد کار او  
 میر ہر و شاعر کوہ و قمر و ماہ بدر  
 بروہ ذکر خیر عبد عثمان علیخان از کون  
 اول و ثانی و ثالث چارم و پنجم ششم



شیرین لبان دلبر گرشکر آفرین است  
ساگر نظام شاہی خوشتر ز انبیین است

چون دل خرنیم جائے تو نازنین است  
بر من گدائے راہی در آستان شاہی  
شاہ جهان غلام و ماہ و کن مقام است  
ساقی بیاسا غراب ظہور و کوثر  
طلعت بہ طرز دیگر تاریخ اوز و فتر

و انم کہ در حقیقت عیش خدا ہمین است  
کاوردہ ام پناہی طے صد آفرین است  
فیض اش ہمیشہ عام مہرش فراز کین است  
یا از نظام ساگر کر شاہ پاکین است  
(جو چون نظام ساگر) در شور جو معین است

۱۳ ف ۱۳ ۵۰ م ۱۳

از عرش کردگار خطا بخش جرم پوش  
گفت اے غریق بحر گناہ از بے تو  
اول ولائے حق و دوم مصطفیٰ و آن  
جام از نظام ساگر مے ساقی آرزو است  
نہر نظام ساگر شاہی چو باز شد  
فیض نظام ساگر و نهرش نگر کہ چون  
آمد سحر چہ خوب ز در در برم سروش  
گویم رہ نجات چہ باشد کشائے گوش  
سوم لک بشوق خسرو ملک دکن بہ کوش  
پر کن بیاد شاہ و نبوشان ہم نبوش  
بستند میکشان دوکان میفروش  
سوئے فلک سبوش ملک میکشد بدوش

۱۳ ۵۰



واقف کار تا نریند آب	در تلاش معاش باش انسان
برده رونق ز نقره و زر ناب	در دکن دست آصف هفتم
رو بدان سو نموده از هر باب	دل من قطب قبله شاه دکن
در تقاضای عشق شاه شراب	ساقیاده به طلعت از دانش

خم اگر خالی از شراب شود

جام آب از نظام ساگر یاب

۳۰ ف ۱۳

طلعت از آن نهر برار یاب را آنرا  
از ره تاریخ در ری ست از بانرا

نعمت حق را بهر بندگان	بر تو بود فرض که سازی عیان
در ره انفاق ز قران بخوان	لینفق ذو سعته من سعته
از پی اش آیند همه بندگان	شاه قدم زد چو بر او سخا
تا که بمانی بجهان جاودان	روئے به بذل و کرم وجود کن
تا ز تو گیرند سبق دیگران	بخشش و انفاق و عطا پیشه ساز
هر چه کند از دل و دست زبان	در خور و سع است بکونی مرد

پس از حمد حق نعت خیرا و نام

بگو باز تاریخ نهر نظام

چه دانا و بینا است شاه دکن      ز حال دل بینوائے چو من  
کشادہ است اندر دکن باغبان      در بلغ گل بر رخ مردوزن  
بساگر نظامے پسر کن نظر      بہجر طور و بہ نہر لبن  
پے آبگیری نهر نظام      تو را دست دوست باورسن  
صبا بر تو بر پورہا جبر خیر      کہ نہر نظام است زمزم شکن  
شود منہل العذب اگر اندراو      چکہ آب نهر نظام دکن

ہم از آصف ہفتم است این امید  
کہ بکشند بطلعت خطاک سخن

شد گل روی باغبان شاداب

بہ قشائے او برون بشتاب

باش بیدار یار خویش و خواب      تا بہ بینی رخ نکوش خواب  
گل امید از گلستانش      چین و چین بر جبین چون آب

اثار رحمت حق تا بنگرند یکسره

طلعت بجوئے بحری بہر نظام ساگر

تاور دکن عیان شد نھر نظام ساگر  
اندر ہوائے خاش ز آتش ز آب خیزد  
نگداشت ابروئے برا بہا تو گوئی  
نھرے کہ سازد اورا شاہ دکن بخوبی  
نھر نظام ساگر مھر سپھر اورا  
ہان دیدہ برادر کا ندر نظام ساگر  
طلعت گراشتیاتی داری بیجام باقی  
رضوان پے تاشا کرد از جنان بون سر  
کو خصر تا بگوید این قصہ با سکندر  
از زندہ رود و ز مزمم تا بسیل کوثر  
دارو بے فضیلت بر نھر ہائے دیگر  
دلوے بود کہ در وقت ز جہنم خضر  
کشتی ماہ دارو با شوق و ذوق نگر  
آن باز دست ساقی گیر از نظام ساگر

شد مھر و ماہ ماہی زین ابگاہ و گاہی

تاریخ عین گاہی گاہی بذات داو

۱۳۵

۱۳۴

حسرت بن عثمان میر عثمان علیخان

دہان را پر ز در گردان شد ساق

مراور طالع و دیدار خستہ  
منجم کورش صاحب خبر کر

هر چه دل شاه بدان خوگند  
علم علی زهد علی جو داو  
پیردلی احمد و یاران او  
بین چه بناها و چه آثار خیر  
بر در این خسرو عالم پناه  
قبله امید که عثمان علیست  
زنده و پائنده بعد است داد  
آصف هفتم که بود نام او  
من بولایش قدمی مینرم  
محل او منزل روحانیان  
بارگه شاه بهشتی سرشت  
ساقی رضوان ز شراب ظهور  
نهر چه نهری که به ساگر لطف نام  
عنصر تاریخی این خاکسار  
طلعت از این به نکشد خامه

طبع رعیت کند عادت همان  
شده و کن ز آصف هفتم عیان  
کار و سست است ای پسر کاروان  
هشته و دوازده نفع کسان  
گشته ز اطراف روان این وان  
از فلک آمد ملکش پاسبان  
میرد کن شاه زمین و زمان  
حفظ من و رومن و حرز جان  
شده اخلاص چو امن و امان  
منزل او محیط قدوسیان  
هست در او هر چه بود در جهان  
روی زمین ساخته نهری روان  
وارد از ان میر مروت نشان  
آتش رشک آب هوادان از ان  
نقش گلے در همه هندوستان



بعتقل طبعی و کسی نہ جب است      نہ ہم خود اختیاریار از خیر تا اثر  
 بیاساتی بہ پیانی کہ داری      تو با ما از سر پیانی مگذر  
 خمار اندر سر است بادہ و رخم      پیے دفع خمارم رو جسم آور  
 محب شاہ آصفجاہ از راہ      رسیدہ است و کشیدہ رخت بر در

پچھر پر غبار طلعت لے دوست

بزن آب از نظام آباد ساگر

۱۳ ۵ ۵

## تاریخِ مُستَلَح

غیر نظام ساگر بہ افر نواب میر عثمان علیخان جھنگا

خدا لہ ملکہ و سلاطنتہ

ز ملک کن بروا بشخوڑم      بہ فحیح عجب خضر جان پرورم

گفتہ ہم میں احوالی بہ گفت      لقب سلسیل و سر کو شرم

۱۳ ۵ ۵

لیون سلسیل و سر کو شرم  
 ۱۳ ۵ ۵

اصف هفتم از بهفت تسلیم  
گرچه خورشید با است بر افلاک  
جوید او چون خودی بود ایاب  
لیک خورشید یک بود ریاب  
تا بشاه دکن رسی طلعت  
از جمال سخن بگبیر حجاب  
گو بفتح نظام ساگر باز  
قصه تاریخ کرده از هراب

کمتر از آب زندگانی نیست  
شان <sup>۱۹</sup> <sup>۳۱</sup> نهر نظام ساگر ناب  
بهر نهر نظام ساگر بین  
قطعه دریک کس ای بت سیمین

دامن لے دوست زین آن بر چین  
زینت مرد میدهد دانش  
وانگه از نخل تند او بر چین  
چه بجز علم می دهد تریین  
قدر و جاه و جلال شاه دکن  
گر به پرسند از من مسکین  
من بکیوان نشان دهم که نیم  
در دکن زنده دار و پائنده  
شاه را چون دعا کنی طلعت  
بغلام میکند ملک آمین  
آب فیض همچو امر است روان  
در همه خلق از کسین و هین

بزیرای ساقی اند جام و ساغر  
بجاءے بادۂ آب از زھر ساگر

بھار آید صبا از من بہ گلشن  
چمن زینت ز گل یابد دگر بار  
بگو با باغبان چشم تو روشن  
در آید بیل بیدل بہ گلشن  
درین فصل گلے صیاد خوشدل  
روان بود کہ باشی غافل از من  
دل زارم بغربت غرق خون شد  
چو طلعت ز اشتیاق یار و مسکن

تفس کن وقت گلشن تا دھم باز  
پرو بایے کہ دارم نذر گلشن  
سوئے ہر نظام ساگر با سزا  
ظائر دل ہی کند پروانا

صبح گشت اے نگار مھر نقاب  
تا کند اقتباس نور از تو  
مھر سزد تو سہم برار از خواب  
خور بگردون چو شب ازو مہتاب  
از سرم کن بدر خمار شراب  
میکند دل بعشق شاہ دکن  
اجتناب از خطا و رو بصواب



سرے چو قداو بر کس اندادہ بنگر  
 گفتم خوش آمدی ہاں اذن تا وہم جان  
 گفتا تو ہم زانی چون شاہ را گدائی  
 باری بفضل باری در ظل شہریاری  
 بر دست دوش و در بر چنگ ہو و سنا  
 رخ ای صنم کردان زین تحفہ محقر  
 دانم توئی کجائی در ہر دیار و کشور  
 طلعت چہ سخت داری شوق نظام  
 بنمود و شد زیار اوست زبان و پیکر  
 القصہ و جد مارا یک بر صد آشکارا

آن سایہ الہی میر جہان پناہی  
 بخشیدہ مرغ و ماہی کار از نظام ساگر  
 ۱۱ ف ۱۳

تاریخ نظام ساگر این شعر در گذر  
 خوش آمدہ امے پس بخوانش از بر

اے نسیم از غنچہ گل در چسبن  
 آشکارش کن بصبح دم چو گل  
 آنہ گل ہمباید آن رو کے نکو  
 در دکن طلعت بیا آسودہ باش  
 پر وہ بینش بدانش بر سنگن  
 تا بنالد بلبل شیرین سخن  
 بلبل عشق نہ گرد و نعرہ زن  
 در پناہ حضرت شاہِ زمن  
 این سخن میگفت می شد دل زمن  
 دوش دیدم بلبلے بانو گلے

جائے رضوان و حور و غلمان را

پائے آب نظام ساگر بن  
۱۳ ۵ ۵

کن دیدہ باز و بنگر کاند میان دفتر  
تاریخ دیکر آمد بھر نظام ساگر

بر دفع چشم بدن اے یار بار و دیگر  
اے دوست تا توانی بروستان بس کن  
از پنج بے زری زورنگ زخم بزوی  
گرتو ندیم مانی مطرب بزین نوانی  
عوضے چو دوو آہم اندر میان مجھ  
از راہ مہربانی مانند شیر و شکر  
افسردہ گشتہ زین ہول باروان و پیکر  
کن گرم بزرم مارا ساقی بہ آتش تر  
نیرد کن خوش آمد بر طبع طلعت ما

سیلج را بہ باید سیح نظام ساگر  
بارہ گر نظر کن اے یار نیک منظر  
تا با تو و انا ہم جوئے نظام ساگر

دیشب بہ طرز دیگر یار ستودہ محضر  
در من چورنگ مہری دید آمدن بچری  
آمد کشودش در بر پاخدا دش سر  
رویش بوچو مہری کز ابر بر کند سر

دیشب بزم ساقی ویم بهشتیاتی      جمعی ز جام باقی هر یک بصحبتی در  
 پیرهای به نوجوانی گفتا اگر تو آری  
 بر در دکن زمانی سو و از نظام ساگر  
 ۱۳ ۵ ۵۰

دیگر بگو چندی آری تاریخ استواری  
 کمر عشق شهر با ری بهر نظام ساگر

شاه جهان پناهی حاشا بغیرت او      کاین بیان فرو بانم در بند حسرت او  
 در قرب او بد روی با هم دو چاره      بخشام از صورت راهی بسیرت او  
 شاه دکن بھر سو دارد به بندگان او      اے طلعت از تو بر گوین بصیرت او

میرد کن که مهرش مھر پھر دارو

کنز الحق است دلها جان ذخیرت او

۱۹ ۶ ۳۱  
 فن

در نظام آباد میر عثمان علی      گو تبار بخش و گر نظمی جلی  
 فن

از برائے عین عسل از عین شاه      عین تاریخ آمد و تاریخ عین  
 ۱۳ ۳۱

شہ روان اندر نظام آباد کرو  
آب خیرات و مبرات دکن

۱۹ ۶ ۳۱

خطی خامہ دیگر سزیدہ چون خط دلبر  
کردہ از نظام ساگر تاریخ او مکرر

صبح دمیکہ سزیدہ ہر از سپہر اختر  
گردندہ گوے زرین بدعیان تکین  
کردم ز کلبہ خود اہنگ آصفی رود  
دیدم پے تماشا در بام و بر بہر جا  
من بازبان اردو آرہے دران کو  
گفتا پس از نگاہی بامن کہ از چہ راہی  
من زرین بشارت اندم حمد و ثنا بخوانم  
چون مہر حرنچ چارم آصف مقام ہفتم  
در جانبی و گر بازے طلعت از سزیدہ  
برمہ دگر ز ماہی شد صیت عدل شاہی  
جسم عروس شب خالی ز ریت زیور  
در عرصہ گاہ دیرین از امر حق مسخر  
چون عاشقان بخود اندر گزارد معبر  
ایستادہ پیر و برنا خلق و کن بر امر  
گفتم کہ چیت بر گو این از دو حام و شتر  
شاہ دکن چو ماہی خواہد نمودن فسر  
دراہ شاہ دماندم چون بیڈے تاسر  
ظاہر شد او بمردم کرد عالمے نمود  
یکے بہ یار و مساز میگفت ویشد از بر  
گر بایدت گو اھی وہ گوش ہوش و بنگر

بس آرزوئے نظام سا گر کہ آرم

نامش ہمہرجا بلب مکردہ آرم

نظام سا گر از بس آب گیر است      چو نھر سلبیل و جوئے شیر است  
یکے تاریخ نھر آد "غیر یقم"      و گر عشقی ز فتح نھر میر است

۱۹۶۳۲

۱۳۵۰

## در اختتام

اھم بایخی این نامہ خسروی را کہ مطابق سَنَدِ یک ہزار و سیصد و پنجاہ ہجرت

شُغْن

۱۳۵۰

یعنی شاخ شاداب تر نهادم۔ امیدوار از خالق اکبر و دادار داور چنانم کہ ہمیشہ  
درباغ و بہار زندگانی از مدد آبیاری و باغبانی قدرتش ریان و منظرش

وَارِدٌ یُحْمِدُ وَاللّٰہُ الْوَظَّاعُ رَفَعْتَ

قَطْعَہ

ہست امیدم کہ بہ وانشوری      گر غلطی بینی از ان بگذری  
سیصد و پنجاہ پس از یک ہزار      رقتہ ز ہجرت چو نکوبستگی  
شاخ شُغْن شد بہ و کن بارود      آکہ ازین نخل وفا بربری

۱۳۵۰

# رباعیات نظام ساگر

بنامِ پاكِ آن مکتا الهی  
کہ ہی بخشد بشاہان بادشاہی

سلطان دکن چو ذرہ پرور آید      خجلیت زدہ خور برونِ خاور آید  
طلعت بولکے خسرو ملک دکن      یا ہو طلبِ نظام ساگر آید  
سپس گویم سپاسش را کہ لا زان

درودش بر محمد باد و بر آن

آن تشبہ لے کہ میل کو شردارد      تا حشر بدل مھر پیمبر دارد  
بر اوج فلک زبرجھا گفت ملک      دلو لعش نظام ساگر دارد  
بائے بسِ اللہ الرحمن الرحیم

اضل علم آمد ز خلاق کریم

با نھر نظام ساگر از بھر سقا      تاریخ چنین بر آمدے مھر لقا  
نصفِ عجمی نصفِ دگر عیسائی      فضا فضیلین با حشر فیض و بقا

# ملک

## در تہنیت عید الفطر

گر بعید آید رقیبِ گردم از جانان بعید  
ز آستان و ستانم ہاں مرا لے پاسبان  
در خارم از خم آراے ساقی ستان شراب  
روز عید آمد بدہ زان لعل میگون بوسہ ام  
در جزا ارن بیاضتہاے سی روزاے پری  
عید فطر است من لے دلبر بفکر عیدیم  
ماہ شوال است روز عید و بین بر حال ما  
سختی ماہ صیام آمد بسرے نازنین  
طاق ابروے تو اے ماہ تمام اندر فلک  
می برم بر حق پناہ از گل جبار عنید  
من بعید انیسان چہ از ان جانان باشم بعید  
روز عید است و شراب وصل میاید چشید  
اے صنم کن پیش آن خال سیاہم رو سفید  
بایدم از باغ وصلت غنچہ نشگفتہ چید  
بے دنگ و قیل و قال و خالی از گفت شنید  
تا مراد ما بر آید بخت ما گردد سعید  
بادہ باید خورد و بنج غم زد دل باید کشید  
چون ہلال عید دیدار محبت ویت حمید

میرمروت شہ ملک دکن  
 از کرم و لطف و عنایات او  
 راز نہانم بہ تو کردم عیان  
 آصف ہفتم چہ شود کز کرم  
 آنکہ نیامی بہ از و ہستی  
 باز نمودم بہ دکن دستری  
 چون کہ بدیدم صفت ہمسری  
 بار و گر جانب ما بگری  
 طلعت یزدی بہ ستایشگری

## در تغزل

چکید از ابر آزادی بہ لاله  
 بدہ ساقی مئے باقی بہ مستی  
 چنان آبی کہ گل شد غرق زلالہ  
 بر تلمیذ مکتب خانہ عشق  
 کہ بارندان نباشد ہم پیالہ  
 درازی حساب آنہم عذاب است  
 کتاب روے او باشد رسالہ  
 مشو آلودہ لے عاقل بچیرے  
 کتیب آمد کتاب اندر امالہ  
 کہ نتوانی ز خود کردن ازالہ  
 من عاشق پیشہ و عاشق کشتی تو  
 من از این دودہ ام تو زان ببالہ  
 شکیبانی کنم در بینوائی  
 دَوَاءُ الْفَقْرِ صَبْرٌ لَا مَحَالَةَ  
 بڑے منع غیر این خط حنش  
 کشو از صفحہ عارض قبالہ  
 در اظہت بہ باب اللہ اعظم  
 بان فی کل صنیع حکمہ لہ



بہ پوشان جاہ عیدی نبوشان جاہ جمشیدی  
 بزنگی جنگی بگینی بہ چنگے مطرب حسینی  
 سر آمد چون شب عسرت برآمد خویش فطرت  
 بزنگ از روے بی باکی همی ز نای طرب نیاکی  
 بہ طرز حید آبادی برار او ازے از شادی  
 رفیقی تا مرا ایدل چه در کشتی چه در ساحل  
 گرائی درد کن بحسیر نپاہے مغلس مضطر  
 در این سی روزہ طلعمتہا چو خوش گوے سوادہا  
 کنون عید است آجان ہار ہد از رنج غم نجا  
 ہلال عید از ان ابرو کمان شد تا امید از کو  
 سخن کوتاہ کن دیگر دعائے شاہ کن بحسیر  
 دو چشمے طائر گلشن بہ عظم جاہ کن روشن  
 فروغ چہر مہر دین معظم جاہ تو آسین

بہ جوشان راح خورشیدی روشن سازد لہارا  
 آئینی کہ بر چینی بہ محفل پُزد و لہارا  
 بہ پاخیزے بت از عشرت بدست اور دل مارا  
 بہ برازدل بہ چالاکی قرار پیرو بر تارا  
 اگر دانا و استادی رہ نوروز و خارا را  
 بیاد او رہر منزل صلیت خضر موسی را  
 بہ شاہ عثمان علیجان بہ چو خواہی بن دنیا را  
 رہ بودی از عبادتہا و دادی داد تقوی را  
 بدہستان بہ بیتا ہا تو جام نقل و مینا را  
 روان چن تیر شد کہ سیو چو دید ان ترک لغبارا  
 بسان تا کن انور ز ساعر شام یلدا را  
 پس انگہ درد کن افگن زرا و اشور و اغوغارا  
 گلستانی کند رنگین بہر جاے نہد پارا

سرے طلعت بران در نہ بہ یاران دوسر کم دہ

چکوئی بر تو گویم زہ شتاے شاہ والا را

ناصح بیہودہ گورا باز چوں بیہنم برم  
 اول شوال روز عید کن مے را حلال  
 گل شگفت بھر خاطر خواہی بلبل کنون  
 خوش بود در بوستان بادستان شاوی کنان  
 گلشن خاطر شد انکوں پر ز گلہاے برور  
 جامہ نو پوشن جام نئے بہشتن شادباش  
 برکش اے مطرب فقیرے از صفیر خوشدلی  
 در دکن افکن مرا حل اقامت سجدیم  
 گر بیدیم وصل او حاصل شود نعم المراد  
 بر شام بادا مبارک خاصہ بر شاہ دکن  
 بر دریزواں پناہ از شر شیطانی مرید  
 چون لال اے ذوالجلال پاکت ان مجید  
 باغبان با یز گلچین دست بے رحمی برید  
 گاہی اندر گشت گل گاہی نشستن پائے بید  
 تا نسیم اندر سحر بر غنچہ خنداں وزید  
 چون ہلال ماہ شوال از افق آمد پدید  
 طرح از نو افکن اے اساو بے شرم بید  
 تا ختم بر بہنڈار سیل غم سدی سدید  
 یائے دیرینہ عہدی تازہ در عصر جدید  
 عید آیام صیام و ختم قرآن مجید  
 در پناہ شاہ آصفجاہ در ملک دکن  
 میکند طلعت دعا بعد از نماز روز عید

دیگر

چو عید فطر شد ساقی تو فکر بادہ کن مارا  
 فرود اور زہر طاقی شتابان جام صہبارا

مه نو که سر به طریقه بفضای ملک عزت  
دل باز گردش چرخ دوش بود غرقه بحر خون  
بظهور نور محمدی که بود رکوب احمدی  
زمن اصحابی صفا گذر چو کنی که بدیل سفر  
نقحات عنصرت پرش حرثات غرض انورش  
چو گنم شجر مدینه رو خیری زیار و دیار او  
خوراسمان محمدی رخ ششعانی احمدی  
خوش و خرم آمده از ارم زده بر طبق قدم  
دگر این دل آمده سوسو بهوای کوی تو کوی  
گرمت چو روین اور دل بست با سخن او  
به تو انجمنان خودی گم که نهان دیدم نم  
هنری که پیشه من بود همه مدح میسزین بود

ز حجاب حمت زده که بود محمد مصطفی  
بدر آمد از غم عم کنول بولای خاتم انبیا  
به نگر چو عاشق سردی به مقام حضرت کبریا  
تو به که یا شیب خیر برسان تهنیت از وفا  
حرکات طره خود سز که دهد بحر نفس صبا  
به این دوش به نوا بگو که الی خمی لک مرجا  
گل جاودانی سردی زده سز گلشن هل اتی  
بدیار که محترم سز عقل وزیده ماسوا  
که می رسد به تو رو بر ویراد و مطلب مدعا  
گل تازه در چین او رو که به بلبلان زند اصلا  
چو بهی صفت هم دکنم نشود وطن از هدا  
سخنم چه نوحه کهن بود در آو گوهر به بها

شده ما توئی تو طبیب چه شود به طلعت اگر شقا

دهی از وفا کنی عطا به تمام بیخ و الم دوا

# قصیدہ میلادِ اوستی

بت شوخ و شگفتی شکم آن رخ جان فزاینما  
تویا بیار با گوبر قیبت آن که بر و برو  
به ترانه سلسله سوی من بدرائی و لوله در فلک  
بغدا می ست تو ساقیم من مست با به باقیم  
سزبل تو شکن شکن گل عارض تو چین چین  
بچشم جوج شورش بلبلان بود از نایس تو گلان  
بخروش و زمره دلبری کن باش از این غم دری  
لب لب چشمه زندگی خط یار و سینه بندی  
نه بر پرده و نیر ملا به برون توئی درون تو با  
نگھی که شاهد ما کند گرهی ز کار تو داند  
و طعم خراب و در این قفس کند میندوب بظرف  
زوم حرا پی کا خود شکم چرا همه بار خود

ز جمال کعبه مثال خود دل ما چو قبله نما نما  
چو شد از میان به بر بیرون اضطراب و بیابیا  
بیان محفل و سخن چو سر اوری ز نوانوا  
نه حجاز می نه عراقیم سوی دوستی جدا جدا  
گل و لاله رسته دین من به بھارن تو جا بجا  
تو لایب و وصله صلاصل طبرکای چین در ا  
زمیان مدامی پری بدرائی همه کن به پا  
بود از برای دوندگی سبب غم و لم و عنا  
همه کس فرین بیاد لا گره از جبین کنجای و تا  
زود ز دیده خدا کند تو جو چو بند خدا خدا  
من از این شکلی بو الهوس کج از دعا حکم ادا  
به میدین باز خود نشوم چو دیده بگو چرا

هو که کشاید از دم عقده درو مشکلم  
 بو که بر دبا علم کشتی تا خدای ما  
 میر مروت دکن نطل آله ذوالمنن  
 بر درت امد از وطن طلعت بنوای ما

## غزل

### در مدح اصفجاه هفتم

انکه بدر از مهر او شد پریه عثمان علیت	انکه قدر او قدرش قضا عثمان علیت
و از جمال ائمه ایزد نما عثمان علیت	انکه سلطان است عثمان کمال اندرون
صاحب فضل و کرم چو دوستان عثمان علیت	ماهر سحر حلال و مصدرشان و جلال
نور محض و سایه خاص خدا عثمان علیت	شاه اصفجاه ما است دکن چون آسمان
نیر اعظم بچرخ اعتلا عثمان علیت	ذات او پاک از هوس بیچارگان و اورا
انکه او امد و جودش کمی عثمان علیت	باب فیض عالم دار اصف هفتم لقب
امتحان کرم و راسی فهم عثمان علیت	او محیط من محاط و محو و ماتش بارها
خضراء چشمه اب با عثمان علیت	میر با تدبیر و دانشمند بی شبه و نظیر

# نعتیه

جلوه کنان خوش آمدی ای بیت مه تقای ما  
آزده کن به جهان زنده نمای کن فکان  
لبت شنای بیدول بهوای بی زرد  
باهمه وصف خاتمی بحری و انبیانی  
رفته چو سیم احمدی در احوار محمدی  
رای تو امر قضایی تو قدر به انزوا  
محو تو ام بذات تو مات همه صفات تو  
مرکز عقل اولی ناطق وحی منسری  
مصدر خلقت بشر از همه چیز باخبر  
گشت بدل چو شعله و راتش عشق پر شر  
شاهی و ماگدای تو شمسی ما سهای تو  
نغمه بیل چمن بهر گل است و نای من  
حامی آل علم و دین با حق خیل کفر و کین  
وی بحال احمدی ایت و انضامی ما  
بنده بحسبم حق روان مرجع و مرتجای ما  
امد و از تو امید گل به چمن سرای ما  
شذر تو آدم ادوی ای تو جهان خدای ما  
تا که به بحر سرمدی مل شود اشناهی ما  
حق برضای تو رضا اول و انتهای ما  
ملکیت التفات تو کی شوم ای رجای ما  
قائلی از خدا بی عاری از این هوای ما  
شمس عوالم صور نور خدا نمای ما  
غیر تو نوحه کبر بهر جای تو شد جای ما  
هستی نما فنای تو ای سبب بقای ما  
می زند از شه دکن نائی تو نوای ما  
اصف هفتم است این قبله مقتدرای ما

گر غنچه روی شاه تماشا کند چو گل  
خندد ز روی جد نه اہستہ قاہ قاہ  
ریزش کند چو ابر سخای شہ دکن  
زیر بردہد بجای گل اندر چمن کیاہ  
برین خطا بگیر پرستم اگر تو را  
عشق است دعوی من ان اتوی گواہ  
ساقی می کہن بمن اندر دکن بده  
در آہمن کہ شاہ کند عفو این گناہ  
مطرب برار نالہ شہناز را کہ باز  
باشد ہی بزخمہ ساز تو ام نگاہ

شور شنای شاہ چو طلعت بپا کند  
گرد و بلبند نعرہ تحسین واہ واہ  
مدح سفر باشد غریبان را تحف  
گر قبول افتد ازہے عز و شرف

## کرمغزل

شراب مفلسان رنگین نباشد  
بساط بیکسان شکنین نباشد  
چہ میدانم کہ در عالم وفانیت  
مرا با بیوفایان کین نباشد  
قربے رونے اور روشن نگردد  
شکر بے غسل او شیرین نباشد  
شود فرہاد از خسرو سمر افراز  
اگر با پستہ شیرین نباشد

اصف هفتم که دارد مرثعا عثمان علیست	بر فرزند تخت شاهی هفتم ماه صیام
باشما گویم نه پنهان بر ملا عثمان علیست	کیست یاران روزه داران را که معنان عشق
انکه عشقش مرد دل جان شد عدا عثمان علیست	روزه داران را بجز دیدار او افطارت
به ریوسف ای دل اندرس و لا عثمان علیست	عشق یوسف مغتیب سال از مصیران برداشتها
کی تو انم کرد چون عین ثنا عثمان علیست	وصف اخلاق و صفات شاه صفیاء را
یا و خلق خدایین تا کجا عثمان علیست	بهره در زو تا فرنگ هند ایران و عراق

پادشاهی را که شد طلعت تینا خوان در دکن

سر وستان و فایر هدا عثمان علیست

ز بار کوی بدی همی مدح هر کرد

بعشق پادشاه بتله پرور

بارخت بخت بر ز بر تخت عز و جاه	شکر خدا که باز بدیدم جمال شاه
کان در دکن بشاه جهانم نمود راه	شکر و سپاس و منت بی حد خدای را
بر روی او خم است به تعظیم پشت ماه	عثمان علیست اصف هفتم که در دکن
ذوالقدر ذوالجلال و خوش اقبال دین نیاپه	با وجود و با سجود و وجود است عدل و داد
خود عرش فرشت دست که شد سایه اله	میر کبیر و بدر منیر است و بی نظیر



در کوئے تو من شب تا ببحر	بندم بہ سگان غوغائے تورا
گر چشم منی ابرو بہ منا	تا خوش نگرم ایماے تورا
امید من و عفو تو گرفت	این جگے من و آن جاے تورا
روئے تو حرم خال تو حجر	بی توجہ کنم بطحائے تورا
خواہد دل من جوید سر من	این دست تو وان پایے تورا
جز عاشق تو کس را نرسد	برون برضا بلوائے تورا

طلعت بخدا خواہم نگرم

از سجده او یماے تورا

سخن باد استان فرقی ندارد	کہن بابا استان فرقی ندارد
بہر جانی کہ شد منز لگہ یار	زمین با آسمان فرقی ندارد
در این درگاہ شاہ اردیدہ باشی	ملک با پاسبان فرقی ندارد
بکولیش از برکے جہہ سایاں	جبین با استان فرقی ندارد
رقیب حاسد و بدخواہ ناصح	ز دشمن کینشان فرقی ندارد
لبش از سلبیل و تدرطوبا	جالش با جانان فرقی ندارد
وصالش با بہارستان جاوید	فراقش با خزان فرقی ندارد

بہ بندے بل اینجا با گلے دل      کہ خار دامن گلچین نباشد  
 چرا آید تما شائی در آن باغ      کہ سر و دوسون و سرین تباشد  
 بہ بیمارش نہ یہودی دہد دست      چو پایش بر سر بالین تباشد  
 ز خلف و عدوہ خوبان ز زخم      خصوص از کس این لیں تباشد  
 مرا وقت دعائے دولت شاہ      بدل جز حاجت آمین تباشد

چو طلعت باش آزاد از دل دین

کہ با عشاق بیدل دین تباشد

دیوانہ منم صحرائے تورا      پیانہ منم صہبائے تورا  
 باکے نبود رسوائی من      جز توجہ ہوس ہوائے تورا  
 لے سر و روان گرد چو کمان      سروار نگرد بالائے تورا  
 بر گو بچہ سود آوردہ حسود      اندر بر ما دعوائے تورا  
 با چون تو صیب از جور رقیب      تن در ندھم ابرائے تورا  
 بندم چہ دھی بندم چہ نہی      ناصح نخورم اخوائے تورا  
 گشتم بچہان دیدم بہ جہان      لے جان جہان باوائے تورا  
 گر نامہ بودی نام و نشان      از تو نکتم امضائے تورا

در نشہ ز عقل و ہوش خالی      حالی ز خسار زار دارد  
 ناک است کہ آرزوے بارش      آتش بدل چنار دارد  
 نوروز بروے آن دل افروز      در فصل خزان بہار دارد  
 ریزد مے و بوسہ بخشد از پے      امشب ہمہ ما دو کار دارد  
 ہر دل کہ اسیر زلف او شد      نے راحت و نے قرار دارد

جانے جہاں حشر یدہ طلعت

در بیع چنیں خیار دارد

بسوس آن لب کہ تاب لب ندارد      مہیو سہی کہ آن نجف ندارد  
 بر پیران مکن ظاہر جوانی      کہ آن دخلے بہ این مطلب ندارد  
 بطوری آرزو مند م کہ شمش      مدیر و دفتر و کتب ندارد  
 بود خالیش چو مریخے کہ در خط      دگر منزل بجز عسقر ندارد

مکن طلعت بجز وصف نکویان

کہ عاشق غیر ازین مذہب ندارد

آن قدر گشتہ تو ہر جائی      کز تو خالی ندیدہ ام جائی  
 ما ز تنہا جدا برائے تو ایم      تو جدائی ز ما بہ تنہائی

دفا و عہد خوبان جفا جو بستی با جہاں فرقے ندارد  
 اگر طلعت شود و اصل بجانان  
 دگر با جان جان فرقے ندارد

## غزل

ملا گریچ میداند بلائے زلف بر چین را  
 گرم دید از دانش تمام چین و با چین را  
 دلم از لائے زلفت بسوی دانه حالت  
 بہ پرواز آیدار دیدی تو مرغ دانه بر چین را  
 لب دندان خال و خط و ماغ و چشم و ابروش  
 بہفت اقلیم ہفتش ہدایش ازین را  
 ازین نیز نگاہا و زین شطرح بازیہا  
 رخ شاہ تو را ماتم نہ بید قر او فرزین را  
 نمودی رو نیکو را کشودی چشم جادورا  
 چہ حاصل میکند مجنون ز لیلی جز دینی پر خون  
 ربودی زور بازو را نہ ان در چشم این را  
 تو در افسانہ گوے افزون شدی در این را

گلستان بے تو زندانست اے جانانہ طلعت را

کہ دور از دوستان خواهد گل و شمشاد و نسیرین را

میخواره ز مئے دو کار دارد گے نشہ گھے خسار دارد

لب یارم چو آمد در تبسم  
 بریز اندر قبح ساقی سئے صاف  
 بجانم اتشے زد عشق آن گل  
 زبان سوسنی گوید بہ زر گس  
 زوی پھلو بہ پھلوکے بزرگان  
 بدست نمبر اول تو بودی  
 بہ باغ از غنچہ گل خندہ شد گم  
 فلاخوفک علینا فاستقی قم  
 کہ آمد ہسچو بلبل در ترنم  
 الا یا صاحب الطرف الخفی نم  
 چو طفلان در بہ بازی گشتہ ہلم  
 بخوبی چون کنوں گشتی تو دوم

پراز عشق و محبت شد چو روزی

نمی طلعت کشید از بحر قلم

خیل ترگان تو اے شہ قدر انداز تو اند  
 شاہ خوبانی و عشاق تو دائم بہن  
 تو گلان طینی شیفہ روئے تو اند  
 لب جان بخش چو باز پئے تقریر کنی  
 ہمہ مرغان خوش الحان گلستان جہان  
 بلبل و قمری طوطی و تذر و گل و سرو  
 باقد و قاست معز زون چو درانی بجرام  
 نوک پیکان تو اے بہ چہ قدر ناز تو اند  
 سرفراز ند کہ در پائے سرباز تو اند  
 بلبلان چمنی عاشق آواز تو اند  
 ہمہ دل باختہ صنعت اعجاز تو اند  
 در طواف حرم وصل بہ پرواز تو اند  
 پیش لحن تو چو زان عند و غلیو از تو اند  
 سرو قدان گل اندام رسن باز تو اند

اے کہ در بند عشق خوبانی  
 یار پیدا است در نظر مارا  
 کسب نور از جمال خورشیدش  
 اے دل آخر چه کاره بر گو  
 دست پروزد چون تو سلطانم  
 ہمہ لائی بکشم و دیدم  
 ہیچ پروا کن ز رسوائی  
 گشتہ پنہاں بعین پیدائی  
 دیدہ کرد از برکے بینائی  
 منزل یار یا دل مائی  
 کاندر استلیم میکشم پائی  
 نیست غیر از ولای اولائی

طلعت از بسکہ چشم و دل بریر است  
 کف برار و بسان در یائی

الا اد رکت اسرار المذاہب  
 نخت ار نخت بودم بے زرو مال  
 ز جام بادہ بے رنگ ساقی  
 من و محبوب ساقی چون یک انگشت  
 شدم دور از ویار خویش و یاران  
 بحکمت گفتم مولانا کہ سا فر  
 بشاہ عثمان علیخان میکشم روئے  
 ربت العشق فی علی المراتب  
 فبعد الضر کا دحت لمطالب  
 نماید اشک من عکس کو اکب  
 ز یک اصلیم تافع رواجب  
 لا ذراک المکاسب والرغائب  
 وقال اللہ فامشوفی لمنا کب  
 بسان طلعت از بہر مواہب

بیاد رے غزین دوری و طنم  
 ز ہجر یار و دیار آنقدر ضعیف شدم  
 ز نجات بدم آوارہ در جهان ورنہ  
 میا تہ قسم رخت بال و پر صیاد  
 نہ گریہ چارہ کارم بہ روزگار کند  
 کسیکہ جام بلاے دلاے ساقی را  
 ز جود حاتم طائی و عدل کسرائی  
 ز پند ناصح جو رقیب و غفلت یار  
 طپیدہ مرغ روان اندر آشیان تنم  
 کہ نیت غیر خیالی بزیر پیر ہنم  
 بحق حق و بوجدان کہ عاشق و طنم  
 تو ہم درے نختادی بگلشن و چمنم  
 نہ آہ و نالہ کہ آتش بیالمی فلکم  
 ہمگی بگریہ نوشد بہ یک اشارہ منم  
 بن مگو کہ عطا جوئے خسرو و کنم  
 بپہد شاہ دکن عہد او نہی شکنم

ز دست دوست چو طلعت بر آتشم گردان

کہ با شراب محبت بسان باب زخم

بج کتاب ۱۱

ساقیا مستیم از جام بلا افزون کن  
 تا حدیث دل غمدیدہ ز خاطر زود  
 ہم شد زینک آمد حبت آتش عشق  
 بشنو افسانہ این در بدر و گوش دگر  
 ہر کہ جز اہل ولا از دل میں بیرون کن  
 طرہ زلف سنیہ زیر کلمہ بیرون کن  
 نزد فرہاد بشیرین گذرے گلگون کن  
 نہ بہ افسانہ لیلی و نہ با مجنون کن

حرف سرتبه و آهسته در این نغمه من که حرفیان همگی باخبر از راز تو اند  
 طلعتا شیوه زندگی ز که آموخت  
 کاین چنین پیرو جوان باطل انداز تو اند

## قطعه

عفوش ز شما امید داریم	هر نیک و بدی که می نگاریم
سر از سر عجز می سپاریم	در پیش نظر و بر خطا بخش
بخشا غلط و خطا ما را فرد	اے ناظر مهربان خدا را
روزگاری چو شب راز ایشان دارم	بآزلف قبول زار و پریشان دارم
خاطر از کرده عجب سخت پشیمان دارم	بعد صد رخ که شد حاصل من گنج و صا
بس جرات بدل از ناوک فرگان دارم	راستی با کجی ابروی جانانه خویش
روز شوب در نظر آن صنم قرآن دارم	آیت رحمت حق چهره شاه کن است
زان سبب حسرت افسوس آن دارم	یک نگاه من آن چشم سیه مست نکرد
کز لب تنگ تو من تقویت جان دارم	شد و لم تنگ ده اے تنگ شکر تنگ میم
یک بدمان تو و یک کیمیا دارم	بچو طلعت برده مهر تو اے دودوست



چو بیرون خمت شادی نیاید  
 ز بس در محنت و غم گریه کردم  
 چنان در جلوہ حسن تو ماتم  
 بہ از حال رخ و چاہ ز سخندان  
 من آن یک نقطہ پر کار عشقم  
 بس از عشقت انسان ساز گارم  
 بچشم مست ساقی کز لب یار  
 بہ بحر غم زور فتن غمی نیست  
 درون چشم من دیگر نمی نیست  
 کہ هیچم یاد عیش و ماتمی نیست  
 مرا زان کعبہ سنگ زرمی نیست  
 کہ با من گردش بیش و کمی نیست  
 کہ بے یاد تو ام زیر و بی نیست  
 دگر چشم پے جام بسی نیست

تو اے طلعت چو کشتی ہمدم یار

غنیمت دان کزین بہتر نمی نیست

مھر تو دانی کہ شد جائے گزین در دم  
 میروی دمی بری صبر و توان مرا  
 جز رخ خوبت ز دل نقش دگر شد بدر  
 لوح دل تخرتہ مھر مھر تو شد  
 تا بہ ربائی دگر صبر و ترار مرا  
 من بامید تو ام بس راہ وفا  
 پس تو کجائی بیا جائے گزین در دم  
 باقد موزون خود اے نشین در دم  
 اے صتم این جانبہ پائے و بین در دم  
 مات تو ام کف کف سایے کسین در دم  
 صید تو گشتم بیا ساز کمین در دم  
 تا گذری سوسے من نیست جز این در دم

سیل یک چشم روان است بی چون ساقی      تو در چشم من از اطلاب همچون کن  
آبدار گاه شہ عشق گدایانہ روم      بے نیازم تو ز واران فی صدقارون کن

مطر باز فرمہ طلعت معشوقہ پرست

زن آہنگ وطن طبع مرا موزون کن

عشق تہ سلسلہ زبان جنون شد بر من      عقل حیران و سر سیمہ برفت از سر من  
انچہ آموختہ بودم شر عشق لبخیت      ماند باقی رقم مہر تو در دفتر من  
اینقدر بے خبر از حال من دوست مہربان      چہ شود گر گزرے بر سر مے دلبر من  
گر بیزاری من با تو اثر هیچ نہ کرد      بواجب سخت دلی دادہ ترا داور من  
میروم بر در سلطان دکن شکوہ کنان      گر شود بخت مرا یار و خدا یاور من  
ماوج شاہ دکن باشم انشاء اللہ      سرزند زود ز مہرش فلک اختر من  
حضرت آصف ہنتم کہ بود شاہ دکن      جودش افزودہ کند قدر شکوہ فر من  
بیشتر زاری من بعبت بیزاری توست      باش تا رہن آکے پے سیم وزر من

ذکر شاہ دکن بے طلعت تیردی کن باز

خوش بوجد آر دل جان و سر و پیکر من

بدمہ اندر خوشی و خرمی نیست      نہ بھرما کہ بھر عالمی نیست

طرب اند بزم شادی شازھی کوک کن  
 هر چه گوید جنگ شور انگیز اگر داری تمیز  
 با سپاه غمزه چون بینی دو چشم مست او  
 ترک سمر کن گروم از مهر و محبت مینرفی  
 تا بشهر عشق شاه عصر ازادی شوی  
 از معشوقان کشیدن نماید از هر لوبالوب  
 کن بود آغا ساز آهنگ بم بازیر کن  
 گوش هوش خویش را و او را پندیر کن  
 هم خطر از فتنه و دامنم حذر از تیر کن  
 رو بمیدان فاداری بسان شیر کن  
 در وطن خواهی خوف از تیر و زشم شیر کن  
 با نیاز او را بجوی وزود باش ویر کن

خواهی اطلعت که عکس او درست به دل

خویش را آئینه جانانه بیرا بیر کن

غمتمش تا که توان باورد هجران ساختن  
 غمتمش چشم تو تیر از نوک مژگان مینزند  
 غمتمش بس کن ز بار و خون ناحق رختن  
 غمتمش تا که کنی از طبع نازک تو سنی  
 غمتمش ای دست باد لدا دگان خود بسا  
 غمتمش پنهان کن دوزیر لاف آن روی ما  
 غمتمش دور از وصال با که پردازم گو  
 گفت تا وقتی که رو آری هستی با ختن  
 گفت آری کار ترکان است تیر از ختن  
 گفت رسم کجکلاهان است شمشیر ختن  
 گفت خوشی شهسواران است تو سن تا ختن  
 گفت این تا ساز کاری هست عین ساختن  
 گفت طرز مه چینیان است علم افرا ختن  
 گفت ای طلعت نشاید جز با در ختن

چون دل طلعت تو را گشته مکان ای صنم

جلوہ کنان اندر لے باش مکین در دلم

گر باد صبا سوئے تو ارد گزر از من

خواهم کہ بسوئے تو رسا ند خیر از من

ہر جا کہ روئے دیدہ بدنبال تو دارم

در غفلتی لے دوست چرا اینقدر از من

یک لمحہ شد از مھر رخت ظاہر و باہر

کامد بوجود از تو پدید این اثر از من

با خاطر شاد از درم لے مہ بدر لگائی

چون جان جہان باش شہی تا سحر از من

بر شیشہ این دیدہ تو عکس رخ خود را

چون شمس فلک ساز عیان لے قمر از من

در بزم خیال تو ندانم چه بساطے است

کاجاہمہ دارند بہ پاشور و شر از من

لے مہبط انوار الہی بہ ارادت

خواهم کہ دے باز نگیری نظر از من

طلعت بکتاب از اثر عشق حدیثے

بنویس کہ ہست این خمبہ معتبر از من

نخے اورا واگذار خاتمہ تقدیر کن

ہمچو رویش لے مصور نقشہ تدبیر کن

گزیان ہار و توراپس ترک آن زنجیر کن

لے دل دیوانہ در سوئے زلف آن پری

یا برو آزاد و قطع نالہ شگیر کن

یا بیاسر کن بزندان بلا در عشق او

ہم از ان نقل بجم تا شام دیگر سیر کن

ساقیا از باوہ دو شینہ ام سیراب کن

بسویت گوش و چشم باز و بینا است  
 تذر و گلشن ان سرو بالا است  
 که عشق با عشق شاه والا است  
 برون از شرح و بسط و حد و حسی است  
 که هر چیزی که دل نخواهد اینجا است  
 نعمت ز آصف هفتم دو بالا است  
 بسان جنت و فردوس اعلیٰ است  
 بساطم راکت جودش بیار است  
 برفت و بختم از خواب گران خواست  
 زبان با مدح شاه گویا است

چو سخنفار و گفتار تو زیبا است  
 یعنی بخت و درانی سخن گفتن ۱۲  
 بھر سرف که بینم بازم این دل  
 بدہ ساتی مے و مطرب بزن نے  
 نواز شہائے میر عثمان علی خان  
 لڈکے درگہ شاہ دکن باشش  
 دمی گرم و دلی خوش خاطرے شاد  
 دکن در عھد شاہ عثمان علی خان  
 چه شد شاہ دکن از عالم آگاہ  
 غبار از چہرہ آئینہ دل  
 سخن راہی بمقطع آرم و باز

چو آید شاہ را طلعت شناخوان

تو گوئی بلبیل ایران در او است

مرآب مراد آمد بمظہر  
 چو روشن گشت صافی و منور  
 چو بر درگاہ شاہ از عاجزی سر

بتائید خدائے پاک داور  
 ضمیر من ز میر عثمان علی خان  
 نہادم سر بر این دفتہ قلم را

لب کشودی و مرا خرم و خندان کردی  
 باز لیحاک سز زلف تو این بویف دل  
 دید ه پیر شو و روشن پیر امین تو  
 جز ندامت شمری منست بر شجر مهر تو  
 لاله در باغ بداغ از گل اگر بر زده سر  
 خوشدلی قسمت مانیست به تقدیر بگو  
 زار و نالانم و چون مرغ گرفتار قفس  
 آتیا بد کجین خار و جودم به تو دست  
 استینت چون خواهی که بگیرم تو دوست  
 تو مرآت چون عکسی به کرامات در آب  
 خانه آبادم از ان لعل سخندان کردی  
 آشود رام گرفتگی و بزندان کردی  
 زان بشیرے که روان جانب کنعان کردی  
 راست بر کوچ سپب جلوه بدنیان کردی  
 تو مراداغ به باغ گلست اجان کردی  
 با من آ بخت چرا چهره تو پنهان کردی  
 بھر صیاد مرا مرغ خوش الحان کردی  
 گذرانند بر من بر زده دلمان کردی  
 یک بحیب اندر و یک بگیر بیان کردی  
 اندر آوردی حیوان و هراسان کردی

طلعتا و صبر از آفت و بخت است و بلا

دل ازین عضو چر ازار و پریشان کردی

و گره این غزل در مدح شاه است

زبان ما را محبت او گواه است

چو گردی کاید ای طلعت هویدا  
از ان پای فلک فرسا توئی تو

## غزل

گلبن باغ طرب تازه وریان شده باز  
سنبیل پر شکنش افت ایمان شده باز  
یارم از طور تجسلی به صفات ازلی  
شانه بر زلف پریشان زده معشوقه ما  
اعتمادی نکند یار بگفتار رقیب  
زلف بکشد و دولم برود پیچ و شکنش  
گوی دل من که بجولانگه ان شاه سواره  
چون هوید ز دم حضرت روح القدم  
با جمال و دل نورانی خود شاهد من  
پیش از این پیشه او بود با جور و جفا  
طلعت از تربیت رای شده ملک کن  
بلبل علم و ادب نشاد و خوش الحان شده باز  
نرگس غمزه ز نش فتنه دوران شده باز  
جلوه گرد و نظر موسی عمران شده باز  
یا صبا عقده گشای دل حیران شده باز  
چون خبر دوار ز ظلم و ستم ان شده بار  
صعوه با باز سیه دست و گریبان شده باز  
چون تسلیم و رضا در خم چوگان شده باز  
موج زن روح سخن بر سر عثمان شده باز  
کعبه و بتکده گیر و مسلمان شده بار  
مروه ای دل که از این کار پشیمان شده باز  
بلبل اسب کجمن مست و نواخوان شده باز

بنام بادشاہی داد گستر  
 کہے طلعت بگو تاریخ دیگر  
 ازان رو گھنٹش کالے دست بنگر  
 دو آب کافی تسنیم و کوثر

۱۳ م ۵.

نو شتم نامہ احمد لہد  
 بگو شتم باز گفت آن نوش لب دوش  
 نیار شتم تحلف یار خود را  
 کف شاہ لطف نام و نھر ساگر

## غزل

امیر کشور دھاتا توئی تو  
 گل گلشن مل مینا توئی تو  
 منم من صاحب تقوا توئی تو  
 بہ ہفت اقلیم جان دارا توئی تو  
 بعالم عالم اسما توئی تو  
 مطاعت الہی شہ والا توئی تو  
 بھر جا بنگر انجا توئی تو  
 بیدار جہان ارا توئی تو  
 خریدار چین کالا توئی تو

بہ خوبی در جہان یکتا توئی تو  
 بہ گلزار جہان و بزم امکان  
 خراباقتی ورنہ لا ابالی  
 یگانہ آصف ہفتم زدانش  
 تو سلطان العلومی در حقیقت  
 بہ گیتی زان اولی الامر کہ امزش  
 میان جان درون دیدہ دل  
 سرور اندر سرور و نور در نور  
 بہ کالای سخن شادوم کہ دانم



طلعتا نعمة جان سوز تو با ساز طرب

اثر خنک خوش آهنگ نکیسا دارد

بغیر از مهر اورا هی مجو باز	حدیث غیر او با من مگو باز
بگوش شامی ز نای سخن ساز	صریر از خامه بر نامه عشق
تارا کن بعشق هر سه تا ساز	توئی مطرب یکی ساقی یکی یار
ز رو پارو گل صحت مل و ساز	بهار دل شود خرم بشش چیز
بشرط آنکه باشی محرم راز	هر آن سری که دارم با تو گویم
به باید ساخت باهر ساز و تا ساز	همیشه در جهان خارا است با گل
دگر زیر فلک خود باش رماز	چو ظاهر بر فلک دارد کلف ماه
ز بیختیت رنگی در خم انداز	بعالم ساده یک نخت بودن
ولی یزدان بکارش گروه انباز	عدوی دین ایمانست شیطان
همه حرفش کنایاست و الغار	جز و کس این معمار اند اند

رهی نباد رمی بگشا که طلعت

بدلخواه تو کرد با تو دمساز

دلادر جهان شاد و مشغوف باش      بدنیاد دین هر دو مصروف باش

زودل گم شده میخواهم و حاشا دارد  
بصفت ارانی شرکان سر و سواد دارد  
ترک غارت گراما عادت او ترک نشد  
یار سمن برم از غایت نازک بدنی  
با وجودیکه بود اول درویشی او  
ز وفاداری او هیچ نگویم که دلی  
بیوفائیست چنان یار جفا پیشه کز او  
قفس تن و گرای هم نفسان اشک بصر  
ایخوش ان طائر از او که با خاطر شاد  
خبر از ما برسانید هم او از ان را  
بگل روی دل ارای تو ای تازه بها  
ساغر ساقی اگر اختر تا بنده شود  
نیست چون کعبه و بتخانه خرابان  
پیر میخانه نذارو بر یازهد و برع  
چون بیوسف نشود در زین ندان رو

دوستان کار من یار تماشا دارد  
چشم او با دلم اندیشه بجیا دارد  
چون بظرت کشتی جانب یغما دارد  
چون روانیست که جا در تن تنها دارد  
هر چه خواهی همه در چینه هیا دارد  
چون صد خالی از ان گوهر بختی دارد  
گر به پرسند ندانند که چه معنی دارد  
چون جهانی است که جابر سرور یار دارد  
با گل و سر و سمن سیر و تماشا دارد  
کز شاملمتسی در قفسی جا دارد  
بلبل عشق چگونه که چه غوغا دارد  
عجیبی نیست ز مهری که بینا دارد  
هر طرف باز بر خسار تو درها دارد  
محض اخلاص بحق طاعت تقوا دارد  
که برویشی فی از دیده زینجا دارد

جز کند زلف و لبندم بصید هر دلی  
دیشب از روش شب با بود روشن تر روز

طره پر پیچ خم از فرق مترادوش نیست  
روزی رویش بچشم روشنی چون نیست

طلعتابی ذکر هو در جمله اشیا هیچ نیست

عالم و ادم ز تبیحش دمی خواوش نیست

به پای نخلی از خواهی اناضه

سبک تر زن قدم ای یار سرکش

ز من آن مرد گویم که فصولی

مبین در من ضعیفی گر حریفی

به یاران دشمنی سو می ندارد

سیه روزم ز شام زلفت ای دوست

سلامت زین بنظر گر باز گرم

بجهد التدرک از الطاف شاهای

بمهر صفت هفتم گرفتیم

چرا باطلعت ای دلبر بجنگی

چو او در صلح میخواهد مخاضه

به باید ز رفتان دن چو قراضه

که با ما خوش نباشد این جهاضه

بزیر افتد مرا اب از خصاضه

که هم با تو ماند این بصناضه

ز کف بگذار آیین بصناضه

مگر روی تو بنماید بیاضه

تو را جان ارم ای جانان عراضه

مرا شد تازه جان اندر غضاضه

عنان تو سن طبع از ریاضه

بفکر خلایق بذكر خدا  
 بزین نعمه مطرب از عشق شاه  
 ز ماهی رسان شور شاهی بماه  
 پی صید مرغ دل از چنگ خویش  
 بداحی اصف هفتمین  
 شب و روز مشغول مالوف باش  
 زهر پرده از پرده مکتوف باش  
 در این شور شهناز موقوف باش  
 به از بازو شاهین و سرف باش  
 چو طلعت سرفراز و معروف باش

بمخوارگان دیار دکن

دلا ساقی رما، مضموف باش

خواب این نجبی که دارم در سر گزینیت  
 گره گرسالی کند در خانه من جستجو  
 یار با اختیار یار و زردار و مر از بی زری  
 گوش من کرسد ز پندناصح و اورا خبر  
 میکند پندش شرار عشق مارا تیزتر  
 توبه درستی ز مستی زاهد او ستور نیست  
 در هوا می گنج حسن او به تار مودلی  
 غیر زلف او که روزم را حجاب انشب کند  
 شرح این حالی که دارم در خور هر گوش نیست  
 عاقبت دیوانه گرد چون او یک گوش نیست  
 با خیال جام وصل او نشان از جوش نیست  
 از دل کننده گوشتی آش و اطروش نیست  
 در نه طبع از سر کشی بهیوده بازی گوش نیست  
 کار عقل است این اکنون در من جوش نیست  
 چون ل من مهر با ما هم آش و جوش نیست  
 سنبلی برار خوانی این چنین رو پوش نیست

شاہد امراتی ساغری مدامش ده	فی چو بدامش ده صبح و ظہر و شامش ده
زیر ابر رحمانی تخمها بد هقانی	کشته ام به حسانی اب بی غامش ده
خویت امی ہشتی رو غم کشتی دارد	ہمچو عارضت ان مور الضی الجامش ده
بالبان رنگینت نگین نخل کردی	در شکر فشانہا جان من قوامش ده
سرو من بر عنائی میرود بہ تنہائی	تا نگشتہ ہر جانی در برم قیامش ده
در دکن چون باری طائر چمن زاری	گر در اید از یاری دانه بانظامش ده
بار قیب اگر تو ام گردان بت ہدم	در قمار دل کم کم فذ خاص و عامش ده
برزبانم از حیرت امدای صنم لکنت	ہمچو صاحب حجت منطقہ تامش ده

ای حرف تیر اندازد او طلعت امد باز

وی سہیم خوش انباز سہمی از ہامش ده

فرد

چو پریمی سیال نھر ساگر	جوابت تو را بھر اخافت
ز سعی نظامت ساگر علی	کہ تاریخ او شلغریل علی

فرشته در دو جا بنوشته تاریخ  
دل ساگر یکی عین مخاضه

۱۹۶۳

## رباعی

ز بهر نهم هفتم شاه اصف  
شدا این تاریخ یعنی بحر غنیف  
ظاہر اندم کہ نھر اصف شد  
سال تاریخ بحر غنیف شد

## غزل

عزیز مصرطن بیا و با ما بساز  
در تخی من در دکن ز رحمت ساز باز  
انچه کند زلفت یار بر رخ زار دلم  
نکرده در مرغزار پنجه شاهین و باز  
شراب ساقی مر جنون فزون میکند  
فنون برون می برد از رمای شتاباز  
نوامی مطرب پی لعش و ی چون به نی  
قرن شود خوش بود به نغمهای حجاز  
طلعت بلبل صفت غزل سزنی کند  
بدهج شاه دکن به کن سوز و گداز  
بشوق اگر جانب نظام ساگر روی  
مپرس از این دال به نشیب و فراز

در صد جستجو بدم که ابد نسرو

ز عرش تاریخ اول بقرب ضحی صبح باز

۱۹۶۳

سینه‌بی‌کینه اش گنجینه اسرار حق      چهره او خنده بر این اسکندر زده  
 سرفرازی‌ها طلعت نیت در عالم عجب  
 بوسه‌ها بر خاک راه شاه دین باور زده

## شش غزل که شش روز گلد هفت رنگ با مطلع غزل هفتم نیز یک

سحر گل بر می‌دیوان گر عید ایران است	نهران چون شیدا بران گل نهران است
کنون هنگام جام با ده و فصل چهاران است	در وصل از دل جانان که خود آن صبا است
گذشت اینکستان و زمستان قیاستان	بستان جام و پرچی کن که ایام خیران است
وزان با و چهار است و وزان ابر نیسانی	پدید آیات سخانی زهر کویه باران است
شراب می‌دل گران از لب کنان کباب	که میل دل نقل می‌بسیار باران است
نمای حضرت عثمان علی‌چارا چو بر خوانم	تو گوئی بلی خوشخوان باغستان ایران است

جنون طلعت از حد شد برون ای خسرو خوبان

ز روی مرهمت بنگر بدو که ز جان نثاران است

## غزل دوم

باغبانی که ز درخت دوستی برچید است      بیلان را در دل مانند گل برچید است

# غزل

خال تو چون پورا در خمیه در اوز زده  
بلکه بر عطر سلوئی طعنه و تسخر زده  
هر که بنید گوید از سنبل نگل افسر زده  
همچو مرغی زار کا ندر اشیانی پر زده  
با که روزی ره سپار و با که شب ساغز زده  
ز آن حال آتش ریجان مومن و کافر زده  
شش جهت این شش اندر عالم شش زده  
بر دل غم دیده من از جفا خنجر زده  
چنک بر خجل اللدین حضرت اور زده  
سوزن مفرگان من بی رشته بر گوهر زده  
بسکه عدل از شهان بهتر بوی زر زده  
در جهان از دیگران امروز نیکوتر زده  
هر دم از رای زمین بر جسم او زیور زده

مشک دار می از زلفیکه چین بر سر زده  
موی تو بر عنبر قصدال دار و برتری  
طره زلف تو را مشاطه چون بند و بهم  
مینماید چون پریشانس کنی دل در نظر  
من تو را یارم ولی بر گو تو یار کیستی  
قدرت یزدان کا شاکن که از یک جلوه  
بازی زلف رخ و چشم و خط خال و لبش  
ترک چشم مست او بانوک مفرگان در  
هر که گیسر مونی از مهر تو بادست طلب  
بز نثارت سر می با قطرهای اشک شوق  
حضرت نواب میر عثمان علی خان دکن  
بیدق شاهی به بام داد خواهی میر ما  
اصف هفتم که هر هفت عروس ملک داد



## غزل چهارم

ز گل روی تو چون گشت بخار الوده  
 به من پرده بر انداز و بین کرزه دور  
 نیست چون بید امیدم از خود شدم  
 زلف تو عنبر سار است یا عطر گلاب  
 دوش از آن سناغ شادی که به یاد تو زدم  
 شوق دیدار تو ای شاه فلکبجاه دکن  
 بگل کوی پای دل زار الوده  
 می رسم بر سر کوی تو غبار الوده  
 ز آتش خویش بگردار چنار الوده  
 یا که مشاطه بدوشک تتار الوده  
 شد برو دوش کمرتابه کنار الوده  
 کرده مای زوگان را بنهار الوده

و امن طلعت یزوی ز کنه پاک نشد

تا نشد با عرق حجلت یار الوده

## غزل پنجم

برین درون اینی یارب نگاه کیست  
 در کوی دوست ساکنم و سالها کسی  
 تخم و فای کیست نهران در زمین تن  
 از راه دور چون بجنور شد ادم  
 شایا چه شد که هیچ نمی پرسى از کسی  
 و اینی ضمیر مرا سوزاه کیست  
 از دیدم نگفت سگ بارگاه کیست  
 در آسمان روح حیان و بی ماه کیست  
 گر گم رهم عنایت او خضر راه کیست  
 کاین بنده غریب من اندر پناه کیست

ابر رحمت تو برتر بر زمین باریده است	یا که رضوان اب کوه شود کن پاشیده است
میرسد هر سال بر سالت گره از زلف حور	آنکه درگاهش جبین عالمی سائیده است
از فلک بجز مبارکباد می آید ملک	درد کن چون ماه گیتی آخری زائیده است
شاه اصغوا سلطان العلوم ذوالکرم	نور ایمانی ز یزدان در دلش تابیده است
شاه اصغواطل اشرفی الارض آنکه او	کسوت شاهی خدا بر قامتش پوشیده است

ای بسا شما که در خلوت پی دیدار او  
طلعت یزدی بدرگاه خدایا لید است

## غزل سوم

اگر چه لایق خدمت هیچ باب نیم	بخاکپای تو ای شه کم از جناب نیم
مقیم شهر و مسافر ز مومن و کافر	ز تند طعنه بن کز تو کامیاب نیم
به سخت جانی من عالمی شکفت از ند	که بی تو چون بره سیل غم خراب نیم
روان بدشت جنون تشنه ام بشربت وصل	بیاری خضر اندر پی سراب نیم
مواظب من و ترسا برهن و راهب	خالف بیت نیما و شیخ و شاب نیم
بزیر چتر سما پای همسایه	بسان باز سفید شهم غراب نیم
شای شاه دکن بر قرار می خوانم	به طر طلعت یزدی در انقلاب نیم

خامه مشکین به تسکین دل مدحت شمار  
بر بیاض نختیاری باز شد گوهر نثار  
نامه شد رنگین بنام حضرت شاه دکن  
زنده باد این شاه و ملکش برقرار و پایه دار  
بنده احسان صدر اعظم ان شادوم که داد  
زربخرج ارنده درهای درج افتخار  
شمع بزم شاد را تهنه من پروانه ام  
گر در ویش هر که بینی پرزند پروانه وار  
گلبن مهر و وفا و و نخل جو داست و سخا  
فیض بخش و سایه گستر برگ بارش بیشتر  
کرده بود از میتوانی جا به کنج انزوا  
شاهد مدح و ثنای شهریار کا مگار  
عاقبت شد و نما اما پس از چندین دعا  
تا بسال چهارمین این طبع زاد جان نثار  
چون بستم از دل جان مشکل اسان شد مرا

گیرم که در بهار تو خود روی گلشتم از باغبان به پرین که این جویدگیست

در شهر شاه طلعت یزوی چو شد گدا

آگاه شد که میر و کن پادشاه کیست

### غزل ششم

چو قفل از در به امر قفل گشودم  
بیل غم ز می بر دیده دل  
بگفتان دستان خوش در گلستان  
گشودان زلف چمن شاهین و گفتمان  
به اهل فرع و جز، کل گشودم  
کشیدم سدا و راه پل گشودم  
ز لبها نغچه و از رو گل گشودم  
به صید مرغ دل جنگل گشودم  
به بستم ز او هزاران گل گشودم  
به طرز عاشق شهید از بانی  
به بدح شاه چون بیل گشودم

مطلع گم شده  
اگر طلعت گل افشان دعا شد  
من از کلک شناسنیل گشودم  
غزل هفتم

قَالَ لَيْلِي لِمَ كُنتِمْ  
مَنْ زُشُو قَمِيم جَدَا دَر وَجَد وَجَانِ وَدَل جَدَا مَشَب

چو دل بجلقه آن لطف بزچین دارم  
چو پاسبان و قبیب سگ از کین دارم  
خط امان تو دارم بھر کجا که روم  
قسم بجان تو که ز مدعی ننید لیشتم  
بباغ از دل من لاله داعدار آمد  
بیا که جان رسول و دیده هربی ریت  
دل شکسته ما را گرفت و گفت آن یار  
ز نغمه طرب انگیز مطرب ای ساقی  
بمصحف بخت از چہ تہ تا دھان گوئی  
بسان بلبل شیدا گل نیم عاشق  
بنور شمع تو پروانه ام کہ در مجلس  
مکان ز دیده بدل او متولی از خود  
درون شیشہ اندیشہ صاف و زندانہ  
زیار خویش گر اسرار دل نہان دارم  
ادا نکرده حق بندگی حق طلعت

ہزار چین بہ یکی چین از ان حسین دارم  
نہ دامن ونہ گریبان نہ آتیش دارم  
ز استان تو نقشی کہ بر حسین دارم  
تو شاہدی دمن انکار ازین دارم  
ز عشق روی تو بس اہ آتیش دارم  
گھی خراب و گھی خستہ و خربین دارم  
کہ میل جانب دلہای این چنین دارم  
بیشہ دیدہ و چشمی بہ ساتکین دارم  
نظر بسورہ و الفجر و یاسین دارم  
کہ عشق حسن و جمال گل آفرین دارم  
نہ بیم جان ونہ خون زان این دارم  
ہنر ندارم اگر دارم از کین دارم  
شراب ساقی باقی یک اربعین دارم  
خیانتی است کہ با شفقتی امین دارم  
بباب حمت او روی شرمین دارم

همت از شاد جوان نخت و بدواز کرد گار  
شد بجزد الله تمام این نامه از ار شاد شاد

بعد پنجاه و دو با سیصد ز هجرت. بر هزار  
گر بشتق و وجد و حال و بخودی سرزد خطا

شهریار ما خطا پوش است و ما امیدوار  
کار خود را گر همی خواهی به کام دل رسی  
کن لبان طلعت یزدی به یزدان واگذار

کتابش شاه گشت محکم  
به بین همت و ستور اعظم  
پسند شاه آید یا نیاید  
چه می پرسی ز من والله اعلم



همین تاج و ریشخویار دکن  
 بجز جاحلی شود رای زن  
 ضمیر و زبانش قضا و قدر  
 چو بلبل زندوم بگفتار او  
 بر اهش مسلمان فدائی و نیز  
 کلید در دانش اندر کفش  
 ز نقل و حدیث و خبر با خبر  
 نماید چو مهر سپهر برین  
 چو در شهر شاه دکن آدم  
 ز مدح و ثنا و سلام و دعا  
 به طلعت که خسرو پرستی کند  
 عجب نیت گر حاسد اید شمن

سراپد ساهان ملک سخن  
 بود رای او نزد شه رای زن  
 زمین و زمان را شه مؤمن  
 همه گوش گرد گل اندر چین  
 یهود و هند و مغ و برهمن  
 بحسن مهارت بخلق حسن  
 بحق عارف و اوقت علم و ظن  
 جالش در آئینه فکر من  
 برفت از دلم آزر وی وطن  
 رسید اب وزگی بروی سخن

ختم شد

